

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

TRESTNÁ ČINNOST NEZLETILÝCH A JEJÍ PŘÍČINY

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
JUDr. Ing. Daniel Prouza, Ph.D.

Autor práce:
Vendula Hájková

2010

Abstract

Minor criminality and its causes.

Minor criminality is a topic, which lately starts to draw an attention to itself by rising of crimes and especially by a low age of offenders. Media always offer to a listener or reader a result of an offense but never look at the cause which led the minor offender to such an act. A current hot topic still remains an age reduction of the criminal responsibility to 14 years, this change already took place, but before it became effective, the age for the criminal responsibility was returned to 15 years. For the reason of continual problems to discuss the issue I consider the topic to be interesting and actual for the processing of the bachelor thesis.

The theoretical part of the thesis was focused on a definition of fundamental concepts, a structure of the criminality divided into basic types of crimes occurring at the minors. Then it was focused on measures imposed on minors for their offenses. The second part of the theory was focused on the psychological development of a child till its pubescence. Last but not least there were stated causes of delinquent behaviour and organizations cooperating with the minors who committed the offense. The aim of the thesis is to inform the public about the issue and to highlight the problem which should not be taken into account only in consequences, but above all to be focused on the causes. Perpetrators are people who should be the future for a further development of the society.

The research method was a secondary data analysis provided by trustees for the youth. From obtained data there were prepared case studies concerning minors to 15 years and minors over 15 year. For the practical part five research questions were stated. The first three of them solve the questions, whether the crimes were rather committed by minors to 15 years or minors older than 15 years, they were followed up by questions whether the minors continue in criminal activities and what measures were imposed on them. Subsequent two questions should investigate whether a dysfunctional and incomplete family has an impact on the criminal activity and whether a peer group/gang influenced the committed offenses.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Trestná činnost nezletilých a její příčiny“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejnění své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 5. května 2010

.....
Vendula Hájková

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat panu JUDr. Ing. Danielu Prouzovi, Ph.D. za vedení bakalářské práce a za konzultace, které mi poskytl. Také děkuji kurátorkám pro mládež na odboru sociálně právní ochrany dětí Magistrátu města v Českých Budějovicích za ochotu při vyhledávání kazuistik potřebných k výzkumu.

Obsah

Úvod.....	7
1. Současný stav	8
1.1 Vymezení základních pojmů	8
1.2 Kriminalita a delikvence	8
1.3 Mládež	9
1.3.1 Dítě mladší 15 let	9
1.3.2 Mladistvý	9
1.3.3 Nezletilý	10
1.4 Trestní odpovědnost.....	10
1.4.1 Rozumová a mravní vyspělost.....	10
1.5 Struktura trestné činnosti.....	11
1.5.1 Charakteristika trestné činnosti.....	12
1.5.2 Násilná trestná činnost	13
1.5.3 Majetková trestná činnost	14
1.5.4 Mravnostní trestná činnost	16
1.6 Opatření ukládaná dětem a mladistvým.....	17
1.6.1 Druhy opatření	17
1.6.2 Výchovní opatření	17
1.6.3 Ochranná opatření	19
1.6.4 Trestní opatření	21
1.7 Charakteristika psychického vývoje dítěte.....	24
1.7.1 Prenatální vývoj	24
1.7.2 Vývoj raného dětství.....	25
1.7.3 Předškolní období.....	26
1.7.4 Období školního věku a dospívání	27
1.8 Příčiny ovlivňující delikventní chování	28
1.8.1 Biologické předpoklady	29
1.8.2 Psychologické předpoklady.....	29

1.8.3 Sociální prostředí jako předpoklad.....	30
1.8.4 Rodina	30
1.8.5 Škola	31
1.8.6 Parta, vrstevníci.....	31
1.8.7 Alkoholismus, drogové a jiné závislosti	32
1.8.8 Média a moderní technologie	33
1.8.9 Příčiny související s novými jevy současné společnosti	34
1.9 Organizace, které spolupracují v trestné činnosti nezletilých	34
1.9.1 Orgán sociálně právní ochrany dětí.....	34
1.9.2 Probační a mediační služba	35
1.9.3 Policie České republiky	36
1.9.4 Zařízení pracující s nezletilými pachateli	36
2. Cíl práce a hypotézy.....	38
3. Metodika	39
3.1 Kvalitativní výzkum	39
3.2. Charakteristika zkoumaného souboru.....	39
4. Výsledky	40
4.1 Výsledky kazuistik nezletilých mladších 15 let.....	40
4.2 Výsledky kazuistik nezletilých starších 15 let.....	50
5. Diskuze	62
5.1 Diskuze k výzkumným otázkám	62
5.2 Diskuze ke kazuistikám.....	63
5.2.1 Kazuistiky nezletilých mladších 15 let	63
5.2.2 Kazuistiky nezletilých starší 15 let.....	66
6. Závěr.....	71
7. Seznam použitých zdrojů.....	73
8. Klíčová slova.....	78
9. Přílohy	79

Úvod

Problematiku trestné činnosti a jejích příčin jsem si vybrala pro bakalářskou práci z hlediska aktuálnosti a zajímavosti problematiky. V posledních letech začíná být upozorňováno médii na rostoucí kriminalitu nezletilých a především nízký věk pachatelů. Společnosti jsou prezentovány násilné trestné činy nezletilých, které již mají důsledek spáchaného trestného činu. Stranou zůstávají méně závažné trestné činy či takové, kterým bude v práci věnována pozornost. Podle mého názoru, však tyto méně závažné trestné činy mohou být závažnější z hlediska dalšího vývoje kriminality. Pachateli jsou osoby, které mají být budoucností pro další vývoj společnosti, proto je potřeba této problematice věnovat dostatečnou pozornost.

Teoretickou částí se věnuji platné právní úpravě trestního zákoníku a zákona o soudnictví ve věcech mládeže, na kterou navazuje vysvětlení psychického vývoje dítěte až do dospívání, které souvisí s příčinami delikventního jednání. Poslední část je zaměřena na organizace, které spolupracují s nezletilými.

Soustavnou pozorností odborníků ať už kriminologů či psychologů zůstává příčina či podmínka pro páchaní trestných činů nezletilých. V období nezletilých však dochází např. k sociálním či psychickým změnám, které mohou vést nezletilého na delikventní dráhu. I pro tuto práci je cílem zjistit příčiny nezletilých, které je vedou pro páchaní trestných činů. Důvodem zjištění příčin jsou možné pozitivní změny osobnosti nezletilých pachatelů při správně volené resocializaci. Pro zjištění cíle jsou nezletilí v práci rozděleni na nezletilé mladší 15 let a nezletilé starší 15 let. V průběhu výzkumu mě zajímalo, jaká věková hranice se dopouští častěji trestné činnosti a zda v trestné činnosti nezletilí pokračují. Pro úplnost výzkumu bylo cílem zjistit, jestli má vliv na trestnou činnost rodina. Údaje pro výzkum byly získány sekundární analýzou dat, zpracovaných do kazuistik.

Touto prací bych ráda upozornila na závažnost této problematiky a na příčiny vedoucí nezletilé k trestné činnosti. Zároveň je cílem práce poskytnout čtenáři ucelený přehled o této problematice.

1. Současný stav

1.1 Vymezení základních pojmů

Základní pojmy související s trestnou činností nezletilých patří do běžné, námi zcela známé a automaticky používané slovní zásoby. V této části práce bude věnována pozornost definicím a vymezení stěžejních pojmů.

1.2 Kriminalita a delikvence

Kriminalita neboli zločinnost je chápána jako výskyt protiprávního jednání, které je vyjádřeno souhrnem trestných činů spáchaných ve společnosti. Pojem je vymezen účinným trestním právem (3), který stanoví, jaké protispolečenské chování se vzhledem ke své nebezpečnosti považuje za trestné činy (25). Legální pojetí této definice o její předmět je zúžen oproti pojetí sociologickému. V sociologickém pojetí jsou řazeny sociálně patologické jevy, které nejsou přímo regulovány trestním právem, ale s trestnou činností úzce souvisejí (12). Trestný čin je protiprávní čin, který trestní zákoník označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoníku. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti (43). Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá provinění. „Při přesnosti vymezení kriminality má tato definice své limity. To, co se dnes pokládá za trestný čin, může být zítra (z určitých společenských důvodů) dekriminlizované – anebo naopak – podle toho, jak se v širších normativních společenských rámcích posouvají hodnotová kritéria pro kriminalizaci či dekriminlizaci jednotlivých forem lidského chování“(2).

Delikvencí se rozumí antisociální chování, které může nebo nemusí být spojeno s právními důsledky. Jedná se o mírnější porušení právních nebo morálních norem zejména dětmi nebo mladistvým (9). V době před vznikem trestní odpovědnosti nemůžeme mluvit o delikvenci, ale jedná se o činy predelikventní (4). „Predelikventní

tj. asociální, antisociální činy různě závažné společenské nebezpečnosti, se vyskytující u dětí před nástupem trestní odpovědnosti (před dovršením patnácti let věku)“ (4).

1.3 Mládež

Pojem mládež je nadřazen dvěma věkovým skupinám, kterými jsou dítě mladší patnácti let a mladiství. Dělení je významné pro určení, v jakém systému odpovědnosti budou tyto osoby posuzovány a jaké budou následky jejich protiprávního jednání (7).

1.3.1 Dítě mladší 15 let

Dítě mladší 15 let je používáno jako terminologie v rámci ZOR, ZSM, OZ (příloha č. 1) účinného trestního práva (3). V trestním řízení se jedná o fyzickou osobu před dovršením patnácti let věku, která spáchala čin jinak trestný a není trestně odpovědná. V trestním řádu jsou tyto osoby označeny jako „osoby, které pro nedostatek věku nejsou trestně odpovědné“. ZSM vymezuje, že dítětem mladším 15 let je ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku. V rámci občanskoprávního řízení lze uložit dítěti mladšímu 15 let ochrannou výchovu. V praxi se pro dítě mladší 15 let používá pojem nezletilý (32).

1.3.2 Mladistvý

Trestní právo (3) vymezuje pojem mladistvý, který je spojen se začátkem trestní odpovědnosti fyzické osoby ze spáchání provinění. „Mladistvým je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku“ (7). Trestní odpovědnost mladistvých a sankce jim ukládané upravuje ZSM, pokud ZSM nestanoví jinak, postupuje se podle TrZk. Mladistvý je vymezen i pojmem dítě, který je uveden v TrZk a to tak, že dítě je osoba mladší 18let. Trestní odpovědnost mladistvého je podmíněna dosažením potřebného stupně rozumové a mravní vyspělosti, neboť ZSM reflektuje skutečnost, že stupeň rozumové a mravní vyspělosti zejména okolo 15 let věku je u jednotlivých mladistvých velmi rozdílná. Předpokladem je, že mladistvý

postoupil ve svém vývoji, kdy za své činy zpravidla odpovídá (modifikace u základů a následků trestní odpovědnosti). Mohou nastat pochybnosti, které lze potvrdit na základě znaleckého posudku z oboru psychiatrie a dospět jimi k závěru, že trestní odpovědnost dána není (42).

1.3.3 Nezletilý

Nezletilec také vyjadřuje osobu trestně neodpovědnou, avšak v našem občanském zákoníku je vysvětlován jako osoba, která nedovršila 18 let věku nebo nedosáhla zletilosti před uzavřením manželství (35). Nezletilý má způsobilost jen k právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené jejich rozumové vyspělosti odpovídající jejich věku. Tato způsobilost zaniká smrtí nebo prohlášením fyzické osoby soudem za mrtvou. Nezletilému lze uložit v občanskoprávním řízení ochrannou výchovu (32). ZSM rozumí nezletilým dítě mladší 15 let a mladistvého.

1.4 Trestní odpovědnost

Trestní zákoník v § 25 uvádí, že „kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný“ (43). V návaznosti na TrZk zákon o soudnictví ve věcech mládeže v § 89 odst. 1 definuje, že „dítě mladší patnácti let není trestně odpovědné“ (30). V občanském soudním řízení lze takovému dítěti dle § 93 ZSM uložit opatření pro jeho nápravu nezbytné. Kromě dovršení požadovaného věku v době spáchání trestného činu je zde podmínkou dosažení určité míry rozumové a mravní vyspělosti (30).

1.4.1 Rozumová a mravní vyspělost

Zásadním pojmem v řízení je, zda pachatel dosahuje rozumové a mravní vyspělosti. Posuzuje se, zda pachatel dosahuje takového duševního vývoje, který je pro jeho věk obvyklý, dá se říci v normě. Nedostatečná zralost, která se zjišťuje znaleckým posudkem, může mít za následek nesplnění podmínek pro trestní stíhání a může vést i

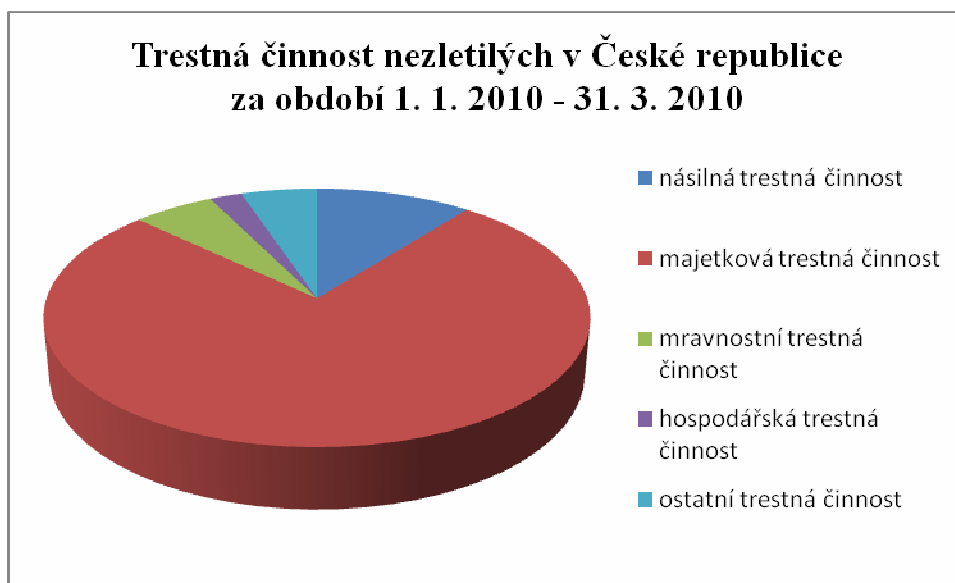
k zastavení řízení. Proces mravního vývoje, v němž si pachatel jako osobnost osvojuje normy chování v průběhu individuálního rozvoje, které následně platí v daném období rozvoje společnosti, a ty přeměňuje na osobní a morální kvality (30). Rozumový vývoj zahrnuje „postupné individuální nabývání schopnosti pojmového myšlení, přičemž stupeň takového vývoje je určován dosaženou úrovní tohoto myšlení.“ (42). Nedostatek mravního a rozumového vývoje musí být shledán v době spáchání trestného činu. O dvě kritéria se opírá nepřičetnost – psychiatrické (neschopnost rozumová nebo ovládací, kdy příčinou je duševní porucha) a časové (duševní porucha, která trvá v době spáchání trestného činu), (30).

1.5 Struktura trestné činnosti

V posledních letech trestná činnost nezletilých doznala významných změn, jedná se zejména posunu ke kvalifikovaným a závažnějším formám páčání. Struktura a samostatný způsob páčání trestné činnosti jsou ovlivňovány vývojovými prvky osobnosti, existencí kriminogenních faktorů, schopností mladého člověka negativní jevy rozpoznat a eliminovat. Na rozdíl od dospělého jsou některé jevy pro mladého člověka nepřekonatelné, podřizuje se jim a ve spojení s vhodnými podmínkami vedou ke spáchání různých kriminálních deliktů (25). U věkové kategorie nezletilých je potřeba počítat s vysokou latentní kriminalitou. Úroveň latentní kriminality se hodnověrně zjistit nedá, dá se jen odhadovat podle anonymních průzkumů Policie ČR, kdy do anonymních průzkumů patří jejich potencionální pachatelé, oběti trestných činů popřípadě svědci. Mezi charakteristické rysy trestné činnosti lze zařadit i rozdíly podle pohlaví. V závažnosti i v rozsahu páchaných deliktů existují velké rozdíly mezi dívkami a chlapci. Rozdíly existují ve struktuře i mezi mladistvými a dětmi, kdy mladiství páchají závažnější formy kriminality (např. násilné trestné činy, drogová kriminalita, loupeže), (12). O. Matoušek a A. Kroftová ve své knize *Mládež a delikvence* dospěli k názoru a následně i k závěru, že typickým znakem zvýšení trestné činnosti je jednání některých etnických menšin. Trestná činnost je u romské etnické menšiny vyšší než by měla oproti jejich celkovému zastoupení ve společnosti. Příslušnost k etnické menšině však není predisponujícím faktorem trestné činnosti (19). Dle grafu č. 1 byly vybrány ke

zpracování následujících podkapitol násilné, majetkové a mravnostní trestné činy, které jsou podle statistik Policie ČR nejrozšířenější u nezletilých za období 1. 1. 2010 – 31. 3. 2010. Z grafu vyplývá, že se nezletilí dopouštějí nejčastěji majetkové trestné činnosti a nejméně hospodářské trestné činnosti.

Graf č. 1

Zdroj: Statistika Policie ČR (23)

1.5.1 Charakteristika trestné činnosti

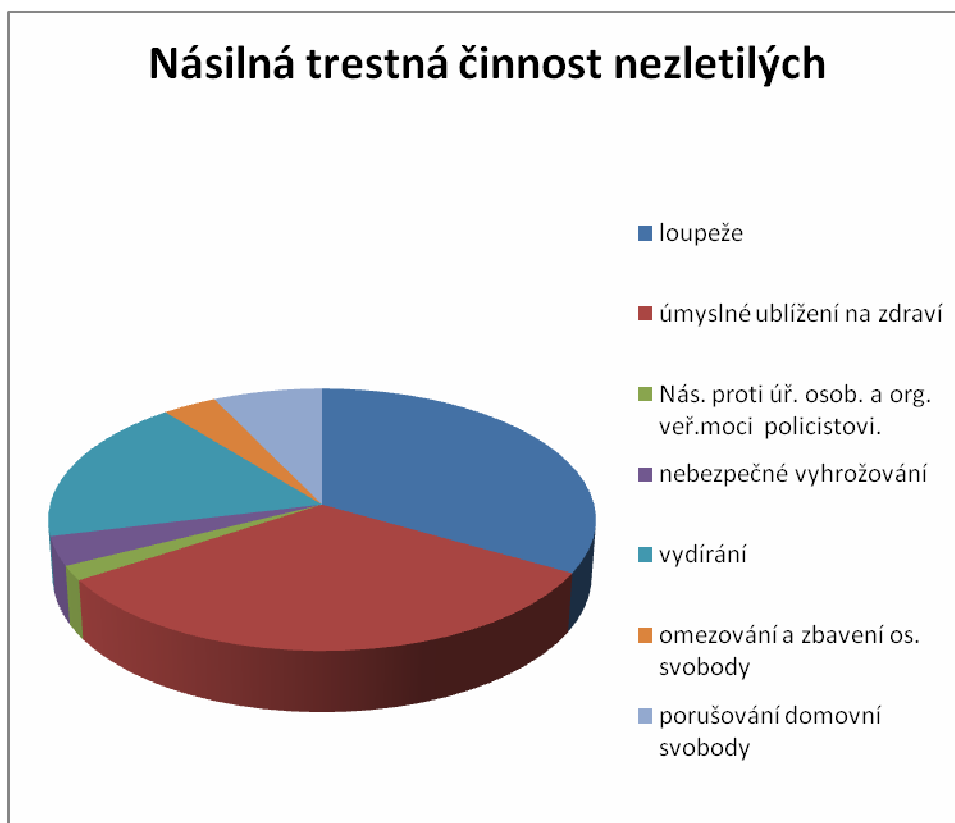
- skupinová trestná činnost je obvykle páchána s nízkou úrovní organizace;
- chování delikventů se vyznačuje neúměrnou brutalitou, projevující se např. zbytečnou devastací předmětů a okolí;
- nevýhoda pachatele bývá v nedostatku věku, fyzické síly;
- delikty jsou často páchány pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, které posilují odvahu ale i agresivitu;
- pachatelé při recidivě často volí stejný způsob páchaní a konání z předchozí trestné činnosti;

- o připravované činnosti se většinou svěčují svým kamarádům a členům party;
- u svých kamarádů či party si zajišťují alibi;
- při páchání je rozhodování či jednání spíše emotivní než racionální;
- předmětem zájmu jsou obvykle předměty, které momentálně potřebují nebo jejich prodejem získají finanční prostředky (25,34).

1.5.2 Násilná trestná činnost

„Násilná trestná činnost, pokud je spáchána mladistvým pachatelem, je doprovázena vysokým stupněm brutality“ (25). Násilnou trestnou činnost páchají již osoby mladší 15 let, kdy je evidentní snižování věkové hranice v rámci struktury pachatelů. Pouze výjimečně se násilné trestné činnosti dopouštějí pachatelé osamoceně, kdy využívání anonymity v partě je typické pro trestný čin rvačky a rasově motivované útoky. Pojem násilí bývá ztotožňován s pojmem agrese, přičemž každé agresivní chování nemusí být postihováno TrZk. Násilná trestná činnost zahrnuje celou řadu závažných trestných činů, jejichž společným rysem je fyzické poškození oběti nebo alespoň záměr ji poškodit (21). K charakteristickým znakům násilnosti můžeme přiřadit vliv alkoholu, který podporuje pachatele stejně jako členové party. Pachatel je poté agresivnější. Jednání přerůstá v určitých situacích až v hromadné ničení zařízení objektů a brutální napadání kolemjdoucích (např. vandalismu, divácké násilí). S cílem zastrašit oběť, poškozeného, napadeného jedná pachatel vyhrožováním. Z grafu č. 2 vyplývá, že mezi nejčastěji páchané trestné činy násilné povahy patří ublížení na zdraví a loupeže, kdy nezletilí tyto trestné činy páchají ve formě spolupachatelství. Z ostatních trestných činů se začíná rozšiřovat trestný čin vydírání, nebezpečné vyhrožování a porušování domovní svobody (23). Jako příloha jsou uvedeny tabulky č. 2 a č. 3, které se vztahují k násilné trestné činnosti a jsou rozděleny na trestnou činnost spáchanou nezletilými mladší 15 let a nezletilými starší 15 let.

Graf č. 2 Porovnání násilných trestných činů spáchaných nezletilými

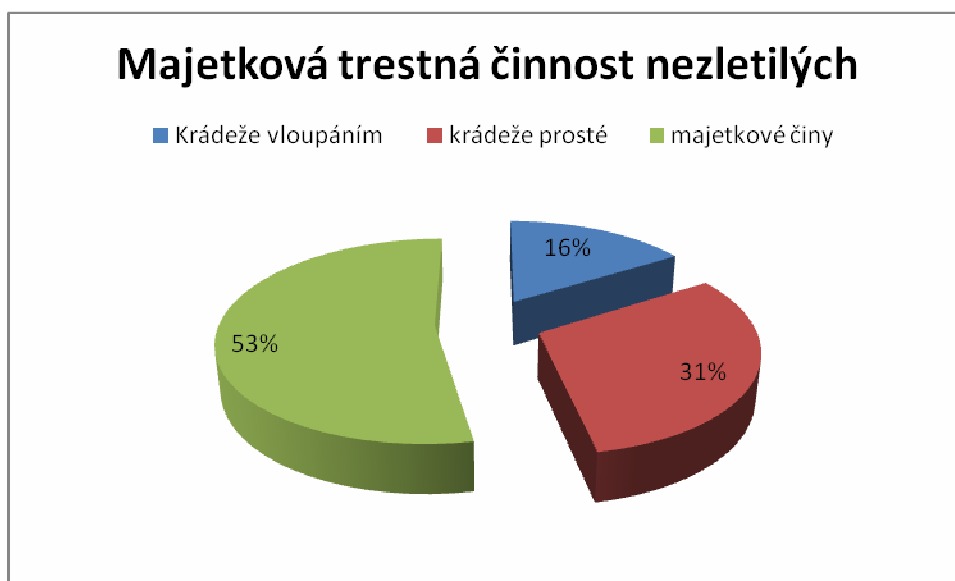
Zdroj: Statistiky Policie ČR (23)

1.5.3 Majetková trestná činnost

Majetkovou trestnou činností lze charakterizovat jako útok proti cizímu majetku, kdy představuje v České republice stejně jako ve vyspělých zemích trvale zhruba dvě třetiny registrované kriminality policií. V rámci trestné činnosti se pachatel majetku zmocní, zpronevěří, poškodí nebo zničí. Jako majetek slouží obvykle předmět, který momentálně pachatelé potřebují, anebo je mohou velmi rychle prodat a získat finanční prostředky. Cílem majetkové trestné činnosti je obohacení pachatele či poškozování cizích věcí a majetku (12). Výsledný stav, struktura a dynamika majetkové trestné

činnosti jsou důsledkem působení celé řady faktorů. Vyvíjejí se v souvislosti s kulturně-civilizačními procesy v rámci existujících hospodářských a sociálních podmínek. Až do prvních desetiletí dvacátého století se tradovalo, že zejména v oblasti majetkové kriminality se jedná o kriminalitu z nouze. Nyní existují skupiny, které se profesionálně a cíleně věnují majetkové trestné činnosti a z výnosu uhrazují své životní potřeby (např. krádeže platebních karet, obchod s drogami apod.), (21). Z následujícího grafu č. 3 vyplývá, že nezletilí se nejčastěji dopouštějí majetkových trestných činů, kde jsou dle statistiky Policie ČR zařazeny trestné činy poškozování cizí věci. Do krádeží prostých patří mezi nejrozšířenější krádeže např. krádeže věcí z automobilů, krádeže v bytech a krádeže kapesní (23). Pro porovnání nezletilých mladších 15 let a nezletilých starších 15 let jsou v příloze uvedeny graf č. 4 a 5.

Graf č. 3 Porovnání majetkových trestných činů spáchaných nezletilými

Zdroj: Statistiky Policie ČR (23)

1.5.4 Mravnostní trestná činnost

Mravnostní trestná činnost porušuje chráněné společenské zájmy, může se jednat i o jednání sexuálního charakteru. Ohroženi jsou nejen poškození, ale také veřejný pořádek, občanské soužití a v neposlední řadě i interpersonální vztahy. Každá společnost se snaží vytvářet své regulační mechanismy, kterými se snaží o usměrňování sexuálního chování, kam zařazujeme sexuální morálku a chování k velmi proměnlivým jevům historie lidské společnosti. Z hlediska kriminologického se v oblasti sexuální problematiky jedná o způsoby ukájení pohlavního pudu formami, které společnost netoleruje. Mezi příčinami mravnostní trestné činnosti vystupují do popředí osobnostní rysy pachatele – pohlavní nevyzrálost, nezdrženlivost, poruchy v oblasti sexuální pudu (21). Z hlediska mravnostní trestné činnosti nezletilých vykazuje graf č. 4 dle statistik Policie ČR nejvyšší procento pohlavního zneužívání. V příloze je mravnostní trestná činnost v rámci grafu č. 6 a 7 členěna podle věku.

Graf č. 4 Porovnání mravnostních trestných činů spáchaných nezletilými

Zdroj: Statistika Policie ČR (23)

1.6 Opatření ukládaná dětem a mladistvým

Mezi mladistvými a dospělými pachateli jsou značné rozdíly z hlediska rozumové a mravní vyspělosti, podmínek vzniku trestní odpovědnosti, ale také zvláštní úpravy při řešení důsledků deliktů spáchaného mladistvými. Předpokladem zvláštní úpravy je, že u mladistvých lze předpokládat větší možnost včas nasměrovat výchovu a budoucí život (26).

ZSM uvádí, že účelem opatření vůči mladistvému je především vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj se zřetelem k jím dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, osobním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostředí mladistvého, z něhož pochází, i jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páčení provinění (42).

1.6.1 Druhy opatření

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže rozlišuje 3 druhy opatření, které se uplatňují jako jediné druhy sankce. Jako sankce lze uložit výchovná, ochranná a trestní opatření. Jednotlivé druhy opatření se rozlišují účelem, charakterem i podmínkami pro jejich aplikaci, lze je ukládat nezávisle na ostatních typech opatření. ZSM je nastaven tak, aby bylo možné zvolit a aplikovat ten nejvhodnější způsob trestněprávní reakce na spáchané provinění (26). Účelem opatření dle ZSM je především vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj nezletilého.

1.6.2 Výchovná opatření

Základním cílem výchovného opatření je usměrnit způsob života mladistvého a v rámci toho podpořit a zajistit jeho výchovu (42). Výchovná opatření nemají represivní účel, případná újma pro mladistvého by měla působit výhradně výchovným způsobem (26). Výchovné opatření lze uložit zásadně bez souhlasu mladistvého.

Výchovnými opatřeními jsou:

- a) dohled probačního úředníka,
- b) probační program,
- c) výchovné povinnosti
- d) výchovná omezení
- e) napomenutí s výstrahou.

- a) Dohled probačního úředníka probíhá jako pravidelný kontakt mezi mladistvým a probačním úředníkem. Cílem pravidelné kontroly, pomoci a poradenství je vést mladistvého k vedení života s obecně závaznými normami (38).
- b) V rámci probačního programu se rozumí program sociálního výcviku, terapeutický program, psychologické poradenství, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, doškolovací, vzdělávací, rekvalifikační a jiné vhodné programy pro rozvíjení osobnosti a sociálních dovedností mladistvého (42).
- c) Výchovné povinnosti pro mladistvého jsou stanoveny ZSM. Soud pro mládež může stanovit povinnost, aby mladistvý bydlel s rodičem nebo jiným dospělým, který je a bude odpovědný za jeho výchovu. Jako další povinnost může soud mladistvému uložit jednorázově nebo ve splátkách zaplatit peněžitou částku a tím poskytne pomoc obětem trestné činnosti. V rámci následující povinnosti musí mladistvý vykonat bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost určitého druhu, která mu bude předem stanovena. Vykonání toho druhu povinnosti nesmí narušovat budoucí přípravu na povolání mladistvého. Dalším účelem uložené povinnosti je, aby mladistvý usiloval o vyrovnání s poškozeným a zároveň nahradil podle svých sil škodu způsobenou proviněním nebo jinak přispěl k odstranění následků provinění. Výchovnou povinností je také podrobení se léčbě závislosti na návykových látkách, kdy není ochranným léčením nebo zabezpečovací detencí podle TrZk. K rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého přispívá uložená výchovná povinnost, aby se podrobil ve svém volném čase vhodným programům jako např. sociálnímu výcviku, terapeutickému programu, psychologickému poradenství apod.

- d) V rámci výchovného omezení se dlouhodoběji působí na mladistvého, usměrňuje se jeho chování v běžném životě se zaměřením na jeho ochranu před škodlivými vlivy, přičemž podstatou omezení jsou zásahy do svobody jednání a rozhodování mladistvého. Soud pro mládež může mladistvému uložit, aby např. nenavštěvoval určité akce, zařízení nebo jiné pro mladistvé nevhodné prostředí, nesmí se stýkat s určitými osobami, zdržovat se na určitém místě, přechovávat předměty, které by mohly sloužit k páčání dalších provinění, užívat návykové látky apod. Výchovné omezení smí být mladistvému uloženo pouze tehdy, aby nenarušilo jeho přípravu na budoucí povolání (42).
- e) Napomenutí s výstrahou je nejmírnějším druhem výchovného opatření. Jedná se o jednorázový akt, jehož podstatou je důrazná výtkka mladistvému. Soud pro mládež v přítomnosti zákonného zástupce důrazně mladistvému vytkne protiprávnost jeho činu a upozorní ho na konkrétní důsledky podle ZSM, v případě opětovného páčání provinění (26).

1.6.3 Ochranná opatření

Ochranná opatření jsou určitou újmou a omezením osobní svobody a práv toho, komu jsou ukládána. Specifickým účelem ochranných opatření je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před páčáním nových provinění (10). Cílem ukládání a výkonu ochranných opatření je především prevence, odstranění nebo snížení nebezpečí. Pro naplnění cílů je kladen důraz na výchovné, zabezpečovací, terapeutické a sociální složky.

Ochrannými opatřeními jsou:

- a) ochranné léčení
- b) zabezpečovací detence
- c) zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty
- d) ochranná výchova

- a) Zákon o soudnictví ve věcech mládeže se o ochranném léčení pouze zmiňuje a zároveň se odvolává na trestní zákoník. Soud mladistvému pachateli uloží ochranné léčení pokud, je mladistvý na svobodě nebezpečný nebo spáchal provinění ve stavu vyvolaném duševní poruchou, zneužívá návykové látky a pod jejich vlivem spáchal provinění (10).
- b) Stejně jako ochranné léčení, tak i zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty vymezuje TrZk. V rámci tohoto ochranného opatření soud vysloví ve vztahu k věci, že se taková věc zabírá. Věcí bylo spácháno provinění, byla ke spáchání provinění určena nebo ji mladistvý získal jako odměnu za svůj skutek (10).
- c) Soud uloží mladistvému zabezpečovací detenci, jestliže se dopustil činu jinak trestného, který naplnil znaky zvlášť závažného činu. Mladistvému je toto opatření uloženo, pokud by ochranné léčení nebylo dostatečnou zárukou k ochraně společnosti a vlivem jeho duševní poruchy by byl mladistvého pobyt na svobodě nebezpečný (42).
- d) Účelem ochranné výchovy je vhodnými výchovnými postupy čelit vzniku další trestné činnosti, jež by pramenila z výchovné zanedbanosti jedinců a specializovaným výchovným působením umožnit mladému člověku integraci do společnosti a připravit ho na participaci v životě společnosti v roli řádného občana (1). U nejzávažnějších trestných činností se obligatorně zahajuje soudní občanskoprávní řízení o uložení ochranné výchovy.
- Obligatorně* se ochranná výchova ukládá dítěti ve věku od 12 do 15 let, které spáchalo čin, za který je možné uložení výjimečného trestu (32).
- Fakultativně* může soud ochrannou výchovu uložit dítěti mladšímu 15 let, které spáchalo čin jinak trestný, pokud je to nutné k zajištění řádné výchovy. Jelikož není stanovena dolní hranice je možno uložit ochrannou výchovu i dítěti mladšímu 12 let. Ochranná výchova trvá, dokud to vyžaduje její účel, nejdéle však do 18, resp. 19 let. Empirická šetření i praxe podle Ministerstva vnitra ČR vykazují téměř 100% kriminální recidivu mladistvých, kterým byla ochranná výchova uložena (34).

1.6.4 Trestní opatření

Trestní opatření uložené podle ZSM v návaznosti na TrZk musí vzhledem k okolnostem případu a osobě i poměrům mladistvého napomáhat k vytváření vhodných podmínek pro další vývoj mladistvého, výkonem trestního opatření nesmí být ponížena lidská důstojnost.

Za spáchané provinění soud pro mládež může uložit tato trestní opatření:

- a) obecně prospěšné práce,
 - b) peněžitě opatření,
 - c) peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu,
 - d) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
 - e) zákaz činnosti,
 - f) vyhoštění,
 - g) domácí vězení
 - h) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
 - i) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněně odsouzení),
 - j) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem,
 - k) odnětí svobody nepodmíněné.
-
- a) Soud pro mládež může mladistvému uložit obecně prospěšné práce s přihlédnutím k jeho stanovisku k možnosti jejich uložení, které je povinen zjistit. Obecně prospěšné práce nesmí vzhledem ke své povaze nebo okolnostem, za kterých jsou vykonávány, ohrožovat zdraví, bezpečnost nebo mravní vývoj mladistvých (42). Mladistvému se pro výkon obecně prospěšných prací ukládá horní hranice sazby trestního opatření, avšak hranice pro mladistvého nesmí převyšovat polovinu horní hranice stanovené v TrZk.
 - b) Pokud je mladistvý výdělečně činný nebo to umožňují jeho majetkové poměry, soud pro mládež může uložit peněžitě opatření v rozmezí od 10 do 365 denních sazeb. Denní sazba činí nejméně 100Kč a nejvíce 5. 000Kč. Pokud by nebyly podmínky splněny, soud stanoví náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok.

Soud pro mládež může po právní moci rozhodnutí o uložení peněžitého opatření rozhodnout, že jeho zaplacení nebo nevykonaný zbytek bude nahrazen tím, že mladistvý vykoná obecně prospěšnou činnost v rámci probačního programu (42).

- c) Druh tohoto opatření představuje podmíněnou formu peněžitého opatření. Odsuzující rozsudek vynese soud pro mládež a zároveň stanoví opatření, jehož výkon odloží pod podmínkou, že se mladistvý bude řádně chovat a vyhoví uloženým podmínkám ve stanovené zkušební době až na tři léta. Soud může podmíněně odložit výkon peněžitého opatření, jestliže k osobě mladistvého s přihlédnutím k dosavadnímu životu a okolnostem případu má důvodně za to, že účelu trestního opatření bude dosaženo i bez jeho výkonu. Další podmínkou pro podmíněčné odložení výkonu peněžitého opatření může být, jestliže soud přijme záruku za nápravu mladistvého a bude tímto účelem dosaženo výchovného vlivu má důvodně za to, že bude účelu trestního opatření tímto způsobem dosaženo. Po zkušební dobu soud sleduje chování a řádný život mladistvého. Pokud naplní stanovené podmínky po dobu zkušební, platí fikce zahlazení. Jestliže se mladistvý neosvědčí, rozhodne soud o přeměně stanoveného opatření za nepodmíněné, kdy mladistvý musí peněžitý trest zaplatit (42,43).
- d) Pokud mladistvý užil věc, která byla určena ke spáchání provinění, nebo věc získal trestným činem či jako odměnu za něj, lze uložit propadnutí věci. Podmínkou je, že vždy musí jít o věc, která mladistvému náleží (10).
- e) Soud pro mládež může zákaz činnosti uložit mladistvému tehdy, není-li to překážkou k přípravě na jeho povolání. Horní hranice tohoto opatření nesmí přesáhnout pěti let. Zakázat lze pouze takovou činnost, ve které se mladistvý dopustil provinění (9).
- f) Vyhoštěním spočívá odnětí práv cizinců zdržovat se na území České republiky. Toto opatření lze uložit pouze osobě, která není občanem České republiky a nebyl osobě uznán statut uprchlíka. Policie ČR stanoví místo, kam bude mladistvý vyhoštěn (9). Vyhoštění může soud uložit ve výměře od jednoho roku do pěti let. Soud při ukládání vyhoštění přihlédne k rodinným a osobním poměrům

mladistvého a dbá toho, aby mladistvý tímto opatřením nebyl vydán nebezpečí zpustnutí (42).

- g) Soud pro mládež může trest domácího vězení uložit, pokud k povaze závažnosti spáchaného činu, osobě a poměrům mladistvého postačí uložení toho typu opatření a jiné není třeba. Mladistvý musí dát písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na předem určené adrese a při vykonání kontroly poskytne veškerou součinnost, která bude potřeba. Trestní opatření lze uložit i vedle jiného trestu (43).
- h) Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce může soud pro mládež uložit mladistvému za podmínek stanovených TrZk. Horní hranice sazby nesmí přesahovat 5 let. Vedle trestního opatření může soud pro mládež uložit i vhodná výchovná opatření (42).
- i) Při podmíněném odsouzení mladistvého určí soud pro mládež zkušební dobu na jeden rok až tři léta. Soud pro mládež může současně uložit výchovné opatření. V případě mladistvého má soud možnost vzhledem k okolnostem případu a osobě mladistvého nechat podmíněné odsouzení v platnosti ZSM i když zavinil příčinu k nařízení odnětí svobody a to za podmínky, že současně stanoví, nařídí mladistvému odsouzení s dohledem. Lze přiměřeně prodloužit zkušební dobu nebo uložit některé z výchovných opatření. Soud má v pravomoci uložit mladistvému i některé z výchovných opatření uvedených v ZSM vedoucí k tomu, aby mladistvý vedl řádný způsob života (42).
- j) Podmíněné odsouzení k odnětí svobody s dohledem určí soud pro mládež zkušební dobu na jeden rok až tři léta. Vzhledem k okolnostem případu a osobě mladistvého může soud pro mládež ponechat podmíněné odsouzení v platnosti i přesto, že mladistvý odsouzený zavinil příčinu k nařízení výkonu trestního opatření odnětí svobody a stanovit nad mladistvým dohled, pokud nebyl již uložen. Na výkon dohledu se užije výchovné opatření dle ZSM.
- k) Nepodmíněné odnětí svobody je pro mladistvého pachatele nejtvrdějším trestem, které přichází v úvahu pouze tehdy, pokud s ohledem na okolnosti případu, osobu mladistvého nebo předchozí použitá opatření zjevně nedostačovaly pro dosažení

cílů ZSM. Trestní sazby odnětí svobody je stanovené v trestním zákoníku se u mladistvých snižují na polovinu, kdy horní hranice trestní sazby nesmí převyšovat pět a dolní hranice jeden rok (42). Soud může pouze u trestných činů, které jsou v TrZk uváděny jako výjimečné uložit trest odnětí svobody mladistvému za provinění na pět až deset let. Užití vazby je u mladistvého krajním řešením a lze ji nahradit pouze zárukou, dohledem slibem, nebo umístěním mladistvého do péče důvěryhodné osoby. Nařízení vazby lze z důvodu, pokud nelze jejího účelu dosáhnout jiným způsobem (42).

1.7 Charakteristika psychického vývoje dítěte

V následujících podkapitolách budou nastíněna jednotlivá vývojová stadia dítěte. Psychický vývoj je spojen s jednotlivými fázemi života, ať už s růstem, dospíváním apod. V průběhu jednotlivých fází se mohou utvářet příčiny k páchání trestné činnosti nezletilých. Formování osobnosti začíná už v raném dětství a začínat vědomě formovat charakter jedince až v době dospívání je pozdě. I v rámci preventivních opatření proti trestné činnosti, která jsou zaměřena pouze na období adolescence, nemohou být účinná, jelikož to základní je zformováno již v dětství a dobrá výchova od nejranějšího věku je to nejlepší kriminální prevencí (15).

1.7.1 Prenatální vývoj

V rámci prenatálního období života dítěte je podstatné, jaké vlivy (psychologické a biologické) působí na plod a jakým způsobem tento plod ovlivňují. Vazba mezi matkou a dítětem se již rozvíjí v tomto období, kdy dítě reaguje na další blízké osoby (5). Mezi matkou a dítětem probíhá komunikace v rámci tří rovin: fyziologické, emocionální a smyslové. Placentou probíhá fyziologická komunikace, kterou proudí krev matky a dodává plodu potřebné živiny a kyslík a naopak odčerpává škodlivé látky. Na postoji matky ke svému těhotenství spočívá emocionální komunikace, kdy je důležitá i příprava na budoucí roli matky. V rámci smyslové komunikace matka svým hlasem a pohyby promlouvá k dítěti, dítě reaguje pohyby nebo kopáním. Touto komunikací plod reaguje na podněty ze strany matky (22).

1.7.2 Vývoj raného dětství

V literatuře je vývoj raného dětství členěn na novorozenecké, kojenecké a batolecí období. K dotvoření komplexního přehledu o vývoji dítěte je na místě se o těchto obdobích zmínit. Cílem však není analyzovat podrobně jednotlivé období.

Období novorozence trvá přibližně do jednoho měsíce po narození (5). Při porodu je plod často ohrožen nejrozličnějšími poraněními, infekcemi nebo nedostatkem kyslíku. Těmito vlivy může dojít k drobnému poškození mozku, které jsou pravděpodobně jednou z hlavních příčin lehké mozkové dysfunkce. Charakteristické znaky lehké mozkové dysfunkce jsou projevy hyperaktivity (nadměrná pohyblivost) nebo naopak hypoaktivity (pomalá pohyblivost), střídání nálad, impulsivnost, zvýšená únavnost a potíže se soustředěním. Právě lehká mozková dysfunkce je častější mezi dětmi než dříve, zvláště u chlapců (22).

Na období novorozence navazuje období kojence. Toto období trvá přibližně do jednoho roku dítěte. Mezi charakteristické rysy období patří intenzivní růst a psychický vývoj, který vede ke konci prvního roku ke specificky lidským projevům v motorice i sociální komunikaci. K vývojovým úkolům patří dosažení pocitu bazální důvěry, k nimž je potřebné adekvátní mateřské chování (5).

Druhý a třetí rok představuje batolecí období. V tomto období je významný pokrok v motorických a kognitivních funkcích dítěte. Samostatnost projevu a kontrolu nad vlastním chováním dovolují schopnosti chůze a řeči. Dítě je již schopno se přiblížit k tomu, co chce, a vzdálit se od toho co nechce. Tzv. období vzdoru je charakteristické pro dítě batolecího věku. Jsou to projevy prvního negativismu („ne, nechci, nebudu“), které pomáhají k vývoji nezávislosti (5).

1.7.3 Předškolní období

Období předškolního věku můžeme určit mezi třemi až šesti lety, kdy horní hranice není úplně pevná.

V tomto věkovém období dítě zpravidla navštěvuje mateřskou školu. Pro dítě je navštěvování školky velkou změnou. Dítě je po určitý čas bez přítomnosti matky, ocitá se v novém prostředí a mezi učitelkami. V tomto věku se dítě začíná osamostatňovat a uvědomovat si určitě povinnosti, má silnou potřebu vrstevníků a spoluhráčů ke hře (13).

Pro rozhodnutí, kdy dítě nastoupí do povinné školní docházky je věk. Určení věku se u každého dítěte liší a odvíjí se od jeho psychických schopností, rozumové vyspělosti a připravenosti. Předškolní období je označováno jako období iniciativy, kdy dítě má potřebu něco zvládnout, vytvořit a potvrdit tak svoje kvality. Ke každému dítěti v tomto období je potřeba přistupovat individuálně, co se týká připravenosti na školní docházku. Ne každé dítě je stejně vyspělé ve stejném věku (29).

K psychosociálním poruchám dochází u dětí již v předškolním věku. Psychosociální poruchy mohou mít formy pasivních, kompromisních nebo agresivních reakcí. Tyto poruchy jsou v tomto období velice časté, ale nedosahují takové intenzity jako v pozdějších letech (22).

Dětská fantazie se začíná výrazněji objevovat v předškolním věku. Dítě si dokáže snadno představit hrdiny pohádek, věci a situace, které ještě nezažilo a ani nevidělo. V tomto období je nejdůležitější rozvíjet fantazii dítěte čtením pohádek. Dětská fantazie probíhá téměř při veškeré činnosti dítěte a přechází k dětskému bájení neboli konfabulaci. Hlavním úkolem dětí v tomto období je hraní her, v kterých se dokážou vžít do různých rolí, profesí nebo typů osobnosti lidí (22).

Dítě tohoto věku má již bohatou schopnost emočního prožívání v interpersonálních vztazích. Dítě je schopno prožívat a vyjadřovat projevy lásky, odmítání a je i schopno tyto pocity v určité míře verbalizovat (13). Toto období popsal Freud jako falickou fázi, v níž je dítě zaměřeno na sexuální otázky. Dítě si osvojuje

sociální roli (např. je dívka, je chlapec) a vyvíjí schopnost sociální kontroly (něco se smí a něco se nesmí).

1.7.4 Období školního věku a dospívání

Toto období můžeme členit na období mladší školní věk, období puberty a období adolescence. Tyto období lze tedy vymezit mezi 6. rokem a končící kolem 20. roku věku, kdy lze samozřejmě období dospělosti posunout na vyšší věk z důvodu vyzrálosti jedince.

Již vstupem dítěte do školy se mění celý jeho způsob života. Prioritou se v tomto období stává učení a hry postupně ustupují do pozadí. Dítě projde rituálem zápisu a prvního slavnostního dne ve škole, který potvrzuje jednoznačnost sociální proměny a počátek nové životní fáze. Škola ovlivní další rozvoj dětské osobnosti, způsob prožití celého zbývajícího dětství, projeví se i v oblasti sebehodnocení. Selhání ve škole může být pro dítě rozhodující nejen z hlediska sebepojetí, ale i pro další životní směřování (29).

Matějček charakterizoval následné období středního školního věku jako žádný významný mezník, biologický ani sociální. Chápe střední školní věk jako období klidu a pohody. Dítě se plynule rozvíjí ve všech oblastech a začínají se vytvářet předpoklady pro budoucí proměnu na psychické úrovni. Střední školní věk lze považovat jako období přípravy na další, vývojově dynamičtější období dospívání (17).

Dospívání navazuje na předcházející období. V průběhu dospívání dochází k výrazným změnám na úrovni biologické, psychologické a sociální. K biologickým změnám organismu vede akcelerace růstu a rozvoj primárních a sekundárních pohlavních znaků. Psychologické změny zrcadlí kognitivní vývoj adolescenta a ustálení jeho osobností organizace. Mezi sociální změny se předpokládá odpoutání od primární rodiny, volba profese a nalezení osobního životního stylu (5). Pro toto stádium je charakteristickou formou psychosociálních poruch agresivní. Agresivní forma zahrnuje nejružnější způsoby chování, kterými jedinec poškozují druhé či celou společnost. Pro

průběh adolescentní krize jsou typické ještě dvě formy a to pasivní a kompromisní. Pro formu pasivní jsou charakteristickými projevy záškoláctví, útoky z domova, opuštění školy, sebepoškozování a v některých případech i pokusy o sebevraždu. Pro kompromisní formu jsou základními znaky střídání postojů, nálad, názorů a vztahů. S kompromisní formou souvisí střídání sexuálních partnerů, experimentování a zneužívání drog a v neposlední řadě i požívání většího množství alkoholu (33).

Agresivní chování bylo zjištěno v období dětství a raném dospívání u mladistvých a dospělých delikventů. Typickými znaky byla zvýšená hyperaktivita a zhoršená schopnost dítěte udržet pozornost (31). Jako hlavní vliv na jedince v tomto období mají vrstevníci, parta a normy chování, které jsou uznávány v rámci pravidel těchto part. V poslední době se bohužel setkáváme se stále vyšším výskytem dětských a mladistvých gangů, zejm. ve větších městech, kde je větší koncentrace rizikového chování.

Změny v dospívání, včetně růstu, zrání a reprodukční schopnosti, jsou sledovány v mnoha zemích. Ukazuje se, že jsou univerzální, jejich načasování je dáno takovými faktory jako socioekonomický status, výživa či systém zdravotní péče. Je zajímavé, že často zmiňovaný trend sekulární akcelerace¹ je zřetelnější u dívek žijících v lepších podmínkách (14).

1.8 Příčiny ovlivňující delikventní chování

Příčiny ovlivňující delikventní chování jsou působeny ze všech směrů a to biologických, psychologických či sociálních. Nelze však říci, že vždycky je delikventní chování způsobeno určitou příčinou, jelikož každý nezletilý je individuální osobnost a příčiny jeho chování se mohou lišit od ostatních. Kriminalita nebo delikventní chování jako takové se u dětí a mladistvých neobjevují náraz, ale probíhají jistým vývojem, který není vždy okolí tak skrytý. Následně se začínají objevovat poruchy chování, které

¹ Sekulární akcelerací je označován trend zrychlování růstu, váhy a pohlavního dospívání v posledních sto letech. Nejdříve zasáhl nejvyspělejší průmyslové země, v současnosti se šíří i v méně průmyslově vyspělých zemích. Souvisí se změnou výživy, se snížením výskytu tradičních dětských nemocí, s míšením různých ras a s celkovou změnou životního stylu (28).

se stále stupňují. V rámci poruchového chování se střetává větší množství rizik, kdy literatura hovoří o multifaktoriálním podmínění (28).

1.8.1 Biologické předpoklady

Do biologických předpokladů lze vymezit genetickou výbavu člověka, se kterou se každý z nás narodí bez ohledu na vnější faktory či škodlivosti, které mohou mít vliv na dítě a plod během porodu a těhotenství. Dispozice pro neadekvátní chování, které působí při nevhodném výchovném působení, mohou přerůstat až do trestné činnosti. Vlivem mohou být nejrozumnější poruchy či poškození mozku (např. úrazy, komplikace v těhotenství nebo porodu). Genetické vloh, jen zvyšují pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní chování neuskutečnilo. Genetické vloh snižují, resp. zvyšují vliv pro působení vlivů z prostředí (18).

1.8.2 Psychologické předpoklady

Mezi psychologické předpoklady pro delikventní chování jedince můžeme zařadit psychopatické poruchy, které se klasifikují jako trvalé a vrozené dispozice osobnosti. Jako důsledek interpersonální vztahů druhotně vznikají neurotické poruchy chování, které způsobují narušení jedince v emoční sféře (9). Nezletilý, který se dopustí delikventního chování a je stížen neurotickou poruchou, sužují jej pocity viny, funguje u něj svědomí, přičemž toto chování je spouštěno vnějšími vlivy. Oproti tomu psychopatický delikvent nepocituje za své jednání výčitky, nemyslí na budoucnost a jedná impulzivně. Teorie sebekontroly považuje za nejvýznamnější předpoklad k delikventnímu chování neschopnost sebeovládání, přestože bere v úvahu i odlišný způsob hodnocení takových situací. Trestný čin lze z tohoto hlediska chápat jako snadný a rychlý způsob uspokojení vlastních potřeb. Člověk, který nereaguje na ocenění okolí, je mu lhostejné, jakým způsobem je hodnocen. Může být natolik egocentrický, že je pro něj důležité pouze vlastní uspokojení a vlastní názor (28).

1.8.3 Sociální prostředí jako předpoklad

Sociální prostředí lze vymezit jako část světa (prostor, který nezletilého obklopuje), s nímž je nezletilý ve vzájemném působení, tj. na člověka působí svými podněty, ovlivňuje jeho vývoj a on na tyto podněty reaguje, přizpůsobuje se a také aktivně svou činností mění. Do sociálního prostředí lze zařadit rodinu, školu, vrstevníky a média (11). Nežádoucí způsoby chování jsou také způsobeny nevhodným prostředím pro život, vedle biologických a psychologických příčin. Každé prostředí však posiluje, nebo naopak blokuje určitý typ chování. Příslušná zkušenost může vzniknout na bázi podmiňování, ale i nápodobou a identifikací (28).

1.8.4 Rodina

Rodina je základní jednotkou, ve které žije většina občanů a nachází zde uspokojení svých základních potřeb, trávení volného času. Rodina se tradičně podílí na výchově mládeže i dospělých. Dle K. Nešpora je omylem se domnívat, že děti očekávají od rodičů neomezenou svobodu. Děti z rodin, kde neexistují pravidla a kde vládne zmatek, nebývají šťastné. Pokud rodina ve své sociální roli selže, může být spouštěcím mechanismem antisociálního chování dítěte. Dítě si špatný vliv v rodině a nesprávné prezentování uznávaných hodnot ve společnosti může osvojit za své chování a napodobovat chování rodičů, které posuzuje jako normální (20).

V dnešní době děti netráví tolik času doma v rámci kruhu rodiny, ale veškeré volnočasové aktivity většinou tráví mimo domov v kolektivech a mezi cizími lidmi. Příčinou tohoto trendu může být narůstání emancipace žen, kdy stále více žen, netráví svůj čas jako hospodyňky nebo vychovatelky doma, ale více vstupují na trh práce jako živitelky rodiny s rostoucím životním standardem (19).

Silně je v dnešní době narušena integrita rodiny. Především v souvislosti s nárůstem podnikatelských aktivit. Čím dál více se vytrácejí chvíle, kdy se rodina schází pohromadě za účelem popovídat si, vzájemně se podělit o radosti i starosti a poradit se o řešení nejrůznějších problémů. Poznamenán je celý životní způsob rodiny.

Ubylo volného času rodičů na sebe i na své děti. Děti jsou odkázány čím dál více na sebe, často bez jakékoliv intervence rodičů (nevědí kde a jak děti volný čas tráví). Došlo k posunům v hodnotové orientaci, kdy vzrůstá honba za ekonomickým standardem (11). Pro rodiče bývá prioritou zaměstnání a zabezpečení rodiny a na samostatnou výchovu dětí nezbývá čas. Pro dítě se pak stávají materiální prostředky a finance náhražkou, které děti často využívají ke zhýralému způsobu života. Tento způsob život pak následně může vést k páchání činů jinak trestných.

1.8.5 Škola

Škola je po rodině druhým nejvýznamnějším socializačním činitelem a institucí, která ovlivňuje osobnost, vztahy a běžnou každodenní zkušenost nezletilých (14). Dosažením 6. roku věku je pro každé dítě určitý vstup do nového života, který vedle rodičů ovlivňují spolužáci ve třídě a důležitým faktorem jsou učitelé. Pro dítě je základní změnou, že místo her nastupuje učení, vytváří si nové interpersonální vztahy a poznává novou autoritu v roli učitele. Delikvenci dnešních dětí značně ovlivňuje úroveň vzdělání, které souvisí i s následnou nezaměstnaností. Vztah dětí a mladistvých ke škole se odvíjí od snížené schopnosti odpovědnosti, neschopnost adaptace k požadavkům školy (neukázněnost) a zvýšená tvorba asociálních návyků (záškoláctví), (19). Škola musí v dnešní době rychle a pružně reagovat na rychlé změny života. Jako zásadní je „vyzbrojit“ nezletilé silou vzdorovat různým vlnám (gamblerství) a nástrahám (drogy, alkohol) života, větší zodpovědností za jednání své i druhých (11).

1.8.6 Parta, vrstevníci

Ve školním věku a dospívání, dítě ztrácí postupně autoritu u rodičů či učitelů, přestává být závislé na rodičích a začíná více vzhlížet a začleňovat se ke svým vrstevníkům. Během vývoje dítěte se stávají vrstevnické skupiny stále významnějšími, jelikož se stávají oporou a hlavním útočištěm při osobnostní emancipaci ze školy a rodiny. Parta, vrstevníci a jejich uznání či přijetí se stává pro nezletilé prioritou číslo

jedna. Parta nebo vrstevnická skupina jsou často důležitější pro mládež z dysfunkčních rodin než pro mladé lidi vyrůstající ve spořádaných a fungujících rodinách (19).

V oblasti chování se v dospívání zvyšuje riziko experimentování, které překračuje běžné sociální normy chování. Formální autorita již nezvládne dospívajícího a skutečnou autoritu nikdo pro něj společensky přijatelný nemá. V současné době se mladí definitivně odpoutávají od rodin, o něž rodiče neměli zájem a starali se o ně spíše materiálně, jak již bylo zmíněno v kapitole rodina. Většinou pak začíná jít o přestupky, které mají charakter kriminálního chování (přepadení, loupeže, krádeže apod.), (28).

Mladí lidé, kteří nemají pozitivní zájmy a často se sdružují nebo se stanou členy part v různých asociálních partách a extremistických hnutích, projevujících se hrubým narušováním veřejného pořádku či rasovou nesnášenlivostí. Alkoholová i nealkoholová toxikomanie často doprovází projevy těchto part (20).

V rámci party se mladí cítí silnější mezi vrstevníky a odhodlanější pro páchaní delikventního chování. Jedinec je následně více motivován ze strany party a získává potřebné uznání party (6).

1.8.7 Alkoholismus, drogové a jiné závislosti

Drogy, jejich užívání, legalizace jsou témata denně diskutovaná širokou veřejností i odborníky. „Souvislost zneužívání alkoholu, nealkoholových drog, ale i jiných závislostí např. chorobného hráčství se speciálně patologickými jevy u mládeže je evidentní. Právě u mládeže působí závislosti největší škody na fyzickém i duševním zdraví a společenské důsledky vysokého počtu postižených nezletilých jsou nejtragičtější. Zdravotními a sociálními důsledky způsobenými závislostmi trpí nejen postižení, ale celé jejich sociální okolí i společnost“ (16). Nejrozšířenější a nejzávažnější forma návyku v České republice je alkoholismu. Většina nezletilých pak není schopna pod vlivem alkoholu regulovat své chování. Pod vlivem alkoholu jsou často páchané trestné činy, které působí nepříznivě na společenský život. Zejména v dospívání vzniká častá tendence riskovat a překračovat rozumné hranice. Bohužel se

tak někdy děje ve vztahu k alkoholu a drogám u nezletilých. Nezletilí alkohol pomalu zpracovávají a vylučují. I poměrně malé dávky alkoholu nebo drog mohou způsobit vysoké hladiny v krvi a mít mohutný účinek. Na alkohol a jiné drogy vzniká u nezletilých rychlejší návyk (20).

1.8.8 Média a moderní technologie

Zatímco o skutečnosti, že média představují významný faktor spoluutvářející život jednotlivce, skupin i celé společnosti, není vcelku sporu, nikdy nepanovala a dodnes zdaleka nepanuje jednota v tom, čím vlastně média mohou ovlivňovat jednotlivce i společnost a jaké povahy toto jejich působení je. Média přitom jsou společenskou institucí natolik významnou a provázanou dalšími institucemi, že jejich podíl na stavu společnosti či rozpoložení jedince prakticky není možné od společnosti izolovat a zkoumat samostatně. Výjevy nabízené médii mohou vést k napodobování. Tyto úvahy o účinku médií většinou varují před možností, že ze zobrazování sociálně nežádoucího jednání (násilí, trestných činů apod.) se může disponovaný jedinec „naučit“, jak to či ono provést (ať už jde o loupežné přepadení, zorganizování pouliční bitky nebo vyloupení pošty). Jelikož různí lidé disponují rozdílnou psychickou a sociální výbavou reagují na tatáž sdělení jinak v pozici diváka (8).

V dospívání již rodiče nemají kontrolu nad dětmi a jejich sledování televize, počítače a her. Téměř v každé domácnosti je minimálně jeden počítač, který děti častěji ovládají lépe jak jejich rodiče. Hraní her na počítači často souvisí s násilím, používáním zbraní a vulgárních slov. Děti si pak utváří zkreslený obraz o pravé realitě a často se ztotožňují s hlavními hrdiny her a virtuální svět se stává skutečným (19).

1.8.9 Příčiny související s novými jevy současné společnosti

- prohlubující se neschopnost mladých lidí odložit uspokojení svých potřeb na pozdější dobu
- potřeba prosadit se ve skupině vrstevníků
- strach z vlastní nedostačivosti, neúspěchu (motivace extremismu, vandalismu, drogové kriminality)
- podrobení se současnému životnímu stylu
- nákladnost současného životního stylu (značkové oděvy, drahá auta, zábava apod.)
- dřívejší zahajování sexuálního života
- snaha napodobit životní styl celebrit
- nekritičnost k vlastnímu chování, pocit nudy (25).

1.9 Organizace, které spolupracují v trestné činnosti nezletilých

Pro úspěšné objasnění provinění jinak trestných činů nezletilých a následného „potrestání“ nezletilých pachatelů je nutná součinnost všech uvedených organizací. Organizace se musí v průběhu spolupráce s nezletilými doplňovat a poskytovat sobě navzájem informace, které jsou důležité pro následné vyřešení vzniklých situací.

1.9.1 Orgán sociálně právní ochrany dětí

V rámci sociálních odborů městských úřadů a obcí s rozšířenou působností uskutečňují kurátoři pro mládež svou činnost v problematice dětí mladších patnácti let a mladistvých ve věku 15 – 18let, které se dopustili provinění, které by bylo jinak trestným činem. Kurátoři pro mládež pracují s dětmi a mladistvými, kteří mají opakované poruchy chování závažného rázu, jako jsou útoky z domova spojené se záškoláctvím, prostituce, agresivita, toxikomanie a alkoholismus (19).

Kurátoři pro mládež se účastní soudního projednávání případů nezletilých, kdy je pro soud potřebné zjistit poměry, v nichž nezletilý žije, jaká byla dosavadní péče o něj, případně zda orgán již navrhl některé výchovné opatření. Kurátor pro mládež provádí šetření v rodině a v bydlišti nezletilého, ve školách nebo v jiném prostředí, kde se nezletilý zdržuje. Dále má kurátor v kompetenci navrhopvat ústavní a ochrannou výchovu. Podávat návrhy na předběžné opatření, soudní dohled, napomenutí, nařízení, prodloužení nebo zrušení ústavní výchovy. Kurátoři pro mládež ve stanovených důvodech mohou podat své stanovisko v rámci rodiny, zda je schopna spolupráce a výchovně tak působit na nezletilého popř. zapojit se na dobrovolnou léčbu (42).

Zákon č. 359/ 1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí vymezuje orgánu sociálně právní ochrany dětí pravomoci v preventivní i poradenské činnosti. Kurátoři pro mládež tvoří nejvýznamnější článek ochrany dětí a jejich postavení v systému soudnictví ve věcech mládeže.

1.9.2 Probační a mediační služba

Probační a mediační služba České republiky (dále jen PMS) je zřízena zvláštním zákonem č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě. PMS se dlouhodobě věnuje práci s mladistvými pachateli a pachateli blízkými věku mladistvých, kterým se věnují specialisté na práci s mládeží. Pracovníci PMS zajišťují výkon výchovných a trestních opatření v souladu se zákonem č. 218/2003 o soudnictví ve věcech mládeže. Již v rámci přípravného řízení pracovníci PMS nabízí spolupráci pachatelům, jejich rodinám a poškozeným, které většinou spočívají v mediaci (mimosoudním řešení situace). Nabízejí vhodné programy pro pachatele a jiné vhodné výchovné opatření již v rámci přípravného řízení. PMS usiluje o začlenění pachatele do společnosti bez opětovného porušování zákonů. Urovnání konfliktů, rychlá intervence, náhrada škody poškozenému, opatření, které jsou účelné a odpovídají situaci pachatele – patří do cílů činnosti PMS (24). Zákon o soudnictví ve věcech mládeže ukládá spolupráci PMS s orgánem sociálně právní ochrany dětí.

1.9.3 Policie České republiky

V ZOPČR je legislativně určena činnost policie. Do činnosti policie v rámci práce s nezletilými patří objasňovat přestupky či zadržovat svěřence s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou. Pokud policista zajistí osobu, která není trestně odpovědná, je povinen informovat zákonného zástupce nebo zařízení, ze kterého utekl. Při zákroku proti nezletilému nesmí policista použít zbraň a ani jiných donucovacích prostředků. Pokud nezletilý spáchal provinění, které by bylo jinak trestným činem a je nutný výslech ze strany policie, musí policie ihned kontaktovat kurátora pro mládež, který musí být výslechu přítomen (37).

1.9.4 Zařízení pracující s nezletilými pachateli

Pro výkon výchovných opatření, jsou určeny zařízení, které tato opatření zajišťují. Ve střediscích výchovné péče a v Diagnostických ústavech mohou být pobytu dobrovolné. Do Výchovného ústavu jsou již nezletilí zařazeni s uloženou ochrannou výchovou. Pro následný zpracovaný výzkum je nutné, 3 nejzákladnější typy zařízení vysvětlit.

Střediska výchovné péče

Střediska výchovné péče poskytují všestrannou preventivní speciálně pedagogickou péči a psychologickou pomoc dětem s rizikem či projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji a dětem propuštěným z ústavní výchovy při jejich integraci do společnosti. Tato péče je zaměřena na odstranění či zmírnění již vzniklých poruch chování a na prevenci vzniku dalších vážnějších výchovných poruch a negativních jevů v sociálním vývoji dětí, pokud u nich nenastal důvod k nařízení ústavní výchovy nebo uložení ochranné výchovy. Klienty středisek jsou děti ve věku od 3 let do ukončení povolání, nejdéle však do věku 26 let. Nezletilí, kteří selhali ve střediscích a dále pokračují v asociálním projevech, jsou dále na základě rozhodnutí soudu umisťováni do zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy (45).

Diagnostické ústavy

Diagnostické ústavy jsou internátní výchovná zařízení, která komplexně vyšetřují z hlediska psychologického a pedagogického nezletilé s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou nebo nezletilé, o jejichž umístění do výchovného zařízení rozhodl předběžným opatřením soud. Diagnostické ústavy poskytují po přechodnou dobu výchovnou péči nezletilým na útěku od rodičů nebo jiných osob, popřípadě institucí odpovědných za jejich výchovu. Pobyt v diagnostických ústavech trvá zpravidla 8 týdnů. Diagnostické ústavy na základě výsledků diagnostických, vzdělávacích, terapeutických, výchovných a sociálních činností, které jsou součástí komplexních vyšetření a následných zpracovaných diagnostických zpráv (39).

Výchovné ústavy

Ve výchovných ústavech jsou nezletilí starší 15 let, kteří mají závažné poruchy chování a byla u nich nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova. Ústav plní úkoly zejména výchovné, vzdělávací a sociální. V rámci výchovných ústavů se zřizují základní nebo základní speciální školy, popřípadě střední školy. Zákon o výkonu ústavní výchovy zpřísnuje režim ochranné výchovy tak, že nezletilí s uloženou ochrannou výchovou nemají právo na vycházky a návštěvy. Zákonem bylo umožněno do těchto ústavů instalovat prostředky k zabránění útěků a audiovizuální systému pro kontrolu budovy (45).

2. Cíl práce a hypotézy

Cíl bakalářské práce má dvě části. Cílem práce v první části – teoretické je pomocí dostupné literatury zmapovat problematiku týkající se trestné činnosti nezletilých a jejích příčin. S tím je současně spojeno vydefinování některých pojmů z oblasti této problematiky.

Cílem druhé části – praktické je pomocí kvalitativního výzkumu objasnit možné důvody páčání trestné činnosti.

Následným cílem je stanovení hypotéz, které by se daly zobecnit a byly platné pro větší počet nezletilých pachatelů páčající trestnou činnost.

Autorka se zaměřila na trestnou činnost spáchanou nezletilými, které rozdělila do dvou kategorií. Kategorie byly rozděleny na nezletilé mladší 15 let a nezletilé starší 15 let. Dále autorka zjišťovala, v jaké kategorii a jaké trestné činy byly spáhány a jaké příčiny vedly nezletilé pro spáčání trestných činů.

Pro bakalářskou práci byly zvoleny 3 výzkumné otázky:

1. Dopouštějí se trestné činnosti spíše nezletilí mladší 15 let nebo nezletilí starší 15 let?
2. Pokračují nezletilí v páčání trestné činnosti?
3. Je příčinou pro páčání trestné činnosti rodina?

3. Metodika

V rámci bakalářské práce byla použita metoda kvalitativního výzkumu – rozbor dokumentace (sekundární analýza dat) u klientů kurátorů pro mládež, kteří spáchali provinění jinak trestný čin. Informace byly získány ze spisů vedených na orgánu sociálně právní ochrany dětí. Výzkum byl proveden v Českých Budějovicích od března do dubna 2010, kdy bylo podepsáno prohlášení o mlčenlivosti. Výběr byl rozdělen na nezletilé mladší 15 let a nezletilé starší 15 let, kterým bylo uloženo výchovné nebo trestní opatření.

3.1 Kvalitativní výzkum

Výzkum byl zaměřen na problematiku páčání trestné činnosti nezletilých dle rozdělení na nezletilé mladší 15 let a nezletilé starší 15 let. K výzkumu byla zvolena kvalitativní metoda a na základě získaných údajů z dokumentace bylo zpracováno 10 kazuistik. Jedná se o citlivé téma z hlediska ochrany osobních dat a bylo proto nutné anonymitu respektovat.

3.2. Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaným souborem byli klienti orgánu sociálně právní ochrany dětí v Českých Budějovicích, kteří jsou v evidenci kurátorů pro mládež, a bylo jim uloženo opatření ZSM. Součástí vedeného spisu byly zprávy ze sociálních šetření, ze základních škol, ústavních zařízení, kde byli nezletilí umístění. Dále pak komplexní diagnostické zprávy, psychologické posudky, rozsudky apod. Cílovou skupinu tvořilo 10 klientů, kteří byli následně rozděleni na nezletilé mladší 15 let a nezletilé starší 15 let. U každého rozdělení je 5 zpracovaných kazuistik. Vzhledem k tomu, že trestná činnost je páčána více chlapci, jsou součástí výzkumného souboru 3 kazuistiky, kde se dopustily trestné činnosti dívky.

4. Výsledky

Z provedené sekundární analýzy dat bylo zpracováno následujících 10 kazuistik. První částí byly zpracovány kazuistiky nezletilých mladších 15 let a v druhé části byly zpracovány kazuistiky nezletilých starších 15 let.

4.1 Výsledky kazuistik nezletilých mladších 15 let.

Kazuistika 1

V úplné a dobře situované rodině se narodila Soňa, která je zároveň starší sestrou. Matka i otec pracující. Soňa měla vždy výborné chování a vystupování na svůj věk. Na základní škole byla vždy premiantkou třídy. S výborným prospěchem absolvovala přijímací zkoušky na Biskupské gymnázium, kam byla následně přijata.

V roce 2005 byla podána zpráva od Policie ČR na Orgán sociálně právní ochrany dětí Magistrátu města v Českých Budějovicích (dále jen OSPOD), že se Soňa vloupala do poštovní schránky. Byla přistižena majiteli poštovní schránky při vloupání společně s dalšími spolupachateli. Věc byla státním zastupitelstvem odložena pro nedostatek věku. Podle ZSM §15 mělo být Soně uloženo výchovné opatření jako možná prevence pro spáchání dalšího provinění. Po tomto provinění nebyly pracovnice OSPOD dále informovány o Soně až do roku 2008, kdy se pracovnícím ozvala sama matka. Soňa již ve 2. ročníku na Biskupském gymnáziu, kdy dovršila 13let, sháněla po gymnáziu marihuanu pro vlastní užití a další šíření. Byla obviněna pro šíření toxikomanie podle § 188a TrZ. Státní zastupitelství podalo návrh na uložení opatření podle § 90 odst. 1 ZSM. Následně k uložení opatření nedošlo. Soňa musela docházet ke klinickému psychologovi, který nehledí na důsledky provinění a snaží se nalézt příčinu. Matka ji vždy před schůzkou s klinickým psychologem omluvila. Dá se tedy říci, že rodina nespolupracovala nebo spolupracovala nárazově, vždy když viděla prospěch ze svého chování. Soňa byla následkem tohoto provinění vyloučena z gymnázia a přestoupila zpět na základní školu ve svém bydlišti.

V průběhu šetření šíření toxikomanie se měla stát Soňa obětí pohlavního zneužití podle § 242 odst. 1 TrZ. Měla souložit se 17letým chlapcem na pouti za zastávkou v obci svého bydliště. Kdy jejich soulož byla zaznamenána jejich kamarádem a následně prezentována na internetové stránce youtube. V rámci výsledků Policií ČR se Soňa projevila svým chováním jako manipulativní osoba. Jelikož byla dívka na svůj věk velice vyspělá a inteligentní, snažila se usilovat o získání výhod na svou stranu. Na kladené otázky se snažila odpovídat neutrálně, uvolňovat atmosféru a zjednodušovat situaci. U pohlavního zneužití nebylo jednoznačné, kdo se stal obětí. Z výsledků obou aktérů bylo zřejmé, že dívka chlapce úmyslně svedla. Chlapec se domníval, že Soňa je stejně stará jako on, jelikož již chodí na gymnázium a je velice vyspělá na svůj nízký věk. Následně k přímému pohlavnímu zneužití nedošlo, jelikož chlapec nebyl schopen dívku uspokojit. Měla to být první sexuální zkušenost chlapce i dívky. V rámci řízení před soudem bylo státním zástupcem podáno uložení dohledu podle § 43 odst. 1 ZOR. Na základě snahy obhájce dívky bylo v hlavním líčení rozhodnuto o uložení napomenutí s výstrahou podle § 20 ZSM.

Kazuistika 2

René se narodil z družského poměru. Z tohoto poměru se narodili i rodní bratři Michal a Radek. Matka nezletilého zemřela v roce 1997 a otec se oženil v roce 1999. Z nového manželství otce se narodil syn Lukáš. René vyrůstal v doplněné rodině se svými sourozenci a dcerou nevlastní matky z 1. manželství. Otec pobírá částečný invalidní důchod a zároveň je v evidenci Úřadu práce. Nevlastní matka je toho času na mateřské dovolené.

René byl žákem 4. třídy, když základní škola upozornila OSPOD na narůstající agresivní chování ke spolužákům, jejich fyzické napadání, vyhrožování a šikanu. Tyto přestupky byly řešeny dle školního řádu od domluvy, napomenutí, důtky třídního učitele, ředitele školy až po snížení známky z chování (stupeň 2. a 3.). Rodiče byli již od 1. ročníků vyzýváni ke spolupráci a k návštěvě školy, pokud reagovali, dostavovala se většinou nevlastní matka, otec pouze ojediněle. Poradenské rozhovory, příp. navrhovaná opatření k nápravě v rámci četných výchovných komisí se však mýjela účinkem. Domluvené výchovné postupy rodiče neuplatňovali, vše často řešili pouze tělesnými tresty nebo naopak nekritickou obhajobou synova chování. Potíže ve škole stále gradovaly: držení malého množství drog, pokus o distribuci, útok na spolužáka, fyzické napadení žáka sousední školy. René dlouhodobě neplnil své další povinnosti, jeho prospěch byl nedostatečný, opakoval 2. ročník. Do školy docházel, avšak v době tzv. „omluvených“ absencí byl často viděn venku na sídlišti, příp. multifunkčním centru CineStar u herních automatů.

Okresní zastupitelství podalo návrh na uložení opatření podle § 90 odst. 1 ZSM. René se dopustil trestného činu podle § 247 odst. 1 písm. a) TrZ. Tohoto činu se dopustil tím, že po společné domluvě s dalšími kamarády v prodejně s elektronikou odcizili z polic vystavené zboží v hodnotě 7.000Kč. Rozsudkem bylo Renému uloženo podle § 93 odst. 1 písm. a) ZSM dohled probačního úředníka.

Následným šetřením Policií ČR zjištěno, že se měl René dopustit z provinění jinak trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 TrZ, když společně s dalšími obstoupili

a vyzvali poškozeného, aby pod pohrůzkou násilí vydal peněženku a bundu, čímž poškozenému způsobil škodu 1.000Kč, věc byla však pro nedostatek věku odložena.

Ze strany OSPOD byl podán návrh na výchovné opatření ohledně chování nezletilého. Otec se vyjádřil, že nyní jeho syn nikam nechodí společně s partou, maximálně jdou spolu na procházku. S kamarády se prý nestýká. Žádné problémy nemá, syn má zákaz se stýkat s partou dalších spolupachatelů. OSPOD navrhl stanovit dohled a rozsudkem bylo i tak učiněno.

Usnesení podle § 159a odst. 2 TŘ s přihlédnutím k ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) TŘ, které nabylo právní moci, odložil věc činu jinak trestného krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) TrZ a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 TrZ, neboť trestní stíhání bylo nepřípustné pro nedostatek věku. Toho činu se dopustil tím, že ve sklepních prostorách, po roztržení petlice vnikl do sklepní kóje, ze které odcizil jízdní kolo. Přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil a čin spáchal vloupáním, jednak neoprávněně vnikl do bytu jiného a při činu užil násilí a překonal překážku, jejímž účelem bylo zabránit vniknutí, tímto se dopustil činu jinak trestného, které má znaky trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) TrZ a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 TrZ. Rozsudkem bylo chlapci uloženo podle § 93 odst. 1 písm. b) ZSM zařazení do psychologického programu ve středisku výchovné péče.

Na základě závažného násilného chování se jevílo jako vhodným opatřením uložení ochranné výchovy podle § 93 odst. 1 písm. c) ZSM.

U Reného agresivní chování stále trvalo a naopak stupňovalo. Vyvolával často konflikty mezi spolužáky. Děti opakovaně slovně a fyzicky napadal, vyžadoval peníze a cigarety pod pohrůzkou násilí. Byl usvědčen, že se o přestávkách odhaluje a sexuálně obtěžuje spolužačky.

Pokud se René stýkal mimo partu, měl snahu navštěvovat Probační a mediační službu. Prospěch se nezměnil, neprospěl z 6 předmětů. Ve vyučovacích hodinách nepracoval, nerespektoval pokyny a příkazy vyučujících. Byl agresivní a vulgární k učitelům i žákům.

V rámci schválení ochranné výchovy a před nástupem do Dětského diagnostického domova Homole byl podán návrh na uložení opatření podle § 90 odst. 1 ZSM. Pro nedostatek věku opět nepřípustný. Provinění se René dopustil tím, že společně s dalšími pod pohrůžkou násilí a s napřaženou pěstí požadoval po poškozeném, aby mu pravidelně dával peníze, které měl předat vždy na předem stanoveném místě. Poškozený z obavy o své zdraví, kdy již dříve byl René napaden, odcizil z trezoru své matky finanční hotovost ve výši 3.000Kč a tyto peníze následně předal Renému. Lze klasifikovat provinění jako trestný čin vydírání § 235 odst. 1 TrZ. Rozsudkem bylo uloženo podle § 93 odst. 1 písm. b) ZSM výchovné omezení – napomenutí s výstrahou.

V průběhu pobytu v zařízení došlo ke zlepšení chování chlapce na základě, kterého matka podala návrh na zrušení ochranné výchovy a uložení do jiného zařízení, pro jejich lepší dostupnost. Soudem bylo uloženo výchovné omezení a následně byl chlapec přemístěn do Dětského domova se školou Šindlovy Dvory.

V rámci zařízení byla s René komplikovaná spolupráce, kdy měl opoziční a malý kontakt. K úkolům přistupoval odmítavě, rychle ho přestaly úkoly bavit. Zkoušel systém pokus/omyl. Intelekt má chlapec podprůměrný v pásmu lehké mentální retardace (IQ 60). Masivní nesocializované poruchy chování u deprivovaného chlapce s defektním intelektem na podkladě složité rodinné situace.

Pro chlapce je důležité jasné určení hranic a jednoduchých pravidel, vzorců chování. Soustřeďovat výuku na praktické a smysluplné vědomosti a dovednosti. Intenzivně motivovat a podporovat ve výuce, důraz kladen na dodržování a určení pravidelného režimu. Z hlediska složité rodinné situace věnovat čas emocionálním potřebám. Projevovat zájem o chlapce, co dělá, co prožívá. Podporovat rodinné kontakty a stanovit v rámci spolupráce s rodinou vhodné a reálné cíle.

Pokud by chlapec řádně nespolupracoval a naopak závažně porušoval pravidla zařízení, páchal trestnou činnost a utíkal. Bude zapotřebí dislokovat chlapce do odpovídajícího zařízení.

Kazuistika 3

Marika se narodila z družského poměru rodičů. Žije se svými rodiči a rodnými sourozenci – Martinem, Patrikem, Richardem. Bratr Martin je veden v evidenci kurátorů pro mládež již dva roky, zejména pro opakovanou trestnou činnost.

Marika je vedena v evidenci kurátorů pro mládež od prosince roku 2007, kdy oddělení orgánu sociálně právní ochrany dětí obdrželo zprávu ze základní školy o zanedbávání povinné školní docházky. Celkem měla 104 neomluvených hodin, poté s ní byl proveden výchovný pohovor a situace se zlepšila na krátkou dobu, kdy nebyly neomluvené absence.

Následně se chování zhoršilo v souvislosti s experimentací návykové látky pervitin. Byla zprostředkována odborná pomoc v poradně drogových závislostí při o.s. Prevent. Po prvním sezení tam dívka odmítla docházet. Začala se u Mariky objevovat trestná činnost, a to majetková, kdy v drogerii odcizila zboží v hodnotě 6.500Kč a dále s dalšími spolupachateli měla odcizit za použití násilí z nápojového automatu finanční hotovost.

V lednu 2009 se matka Mariky dostavila na OSPOD a sdělila, že její dcera je již delší dobu závislá na drogách, zejména na pervitinu. Rodičům byl dán kontakt na detoxikační centrum, toto zařízení ovšem nikdy nekontaktovali a taktéž ne orgán sociálně právní ochrany dětí. Po půl roce matka znovu kontaktovala oddělení a sdělila, že s dcerou si již neví rady, stále užívá pervitin a to nitrožilně. Společně s otcem požádali o okamžité umístění dcery do dětského diagnostického ústavu s tím, aby se před umístěním podrobila detoxifikační léčbě. Veškerá opatření ze strany rodičů selhala, nemohli již zodpovídat za výchovu své dcery, báli se o její zdraví a mravní vývoj, také nemohli zajistit řádnou výchovu.

Vzhledem ke skutečnostem, které se udály, rozhodl okresní soud podle § 75 odst. 2 OSŘ předběžným opatřením a Mariku předal do dětského diagnostického ústavu a střediska výchovné péče v Praze. V rámci dalších postupů byla Marice nařízena ústavní výchova.

V ústavu se dívka začleňovala do vrstevnické skupiny celkem rychle, brzy si ve skupině vytvořila dominantní, respektovanou pozici. Autoritu vychovatele respektovala spíše účelově, podřídit se dospělým jí dělalo v několika případech potíže. Nejvýraznější zátěžovou situací pro dívku představovala nucená nikotinová abstinence. O svých zkušenostech s návykovými látkami hovořila ve skupině otevřeně, ale bez zvnitřněné motivace podstoupit odbornou léčbu, o pervitinu již mluvila jako o uzavřené minulosti. Při plnění edukativních programů a výchovných činnostech pracovala aktivně. Povinnou školní docházku splnila 7 ročníky v průběhu 9 let základní školy. V ústavu bylo dívce závěrem doporučeno pro ostatní pracovníky, aby měla pevné a důsledné vedení s akcentem na rozvoj pocitu vlastní zodpovědnosti a formování hodnotových postojů. Kladen důraz na odklonění od životního stylu spojeného se zneužíváním návykových a psychotropních látek.

Z důvodů celkové stabilizace, podpory drogové abstinence, separace od nevhodných vrstevníků bylo doporučeno diagnostickým ústavem přemístit dívku do Výchovného ústavu Černovice.

Vzhledem k bezproblémovému pobytu byly povoleny Marice dovolenky pro návštěvu rodičů. Několikrát se však z dovolenek nevrátila do výchovného ústavu a byla celostátně hledána Policií ČR. Marika se opakovaně vrátila pod vlivem pervitinu, kdy musela být umístěna na samotku a být pod dohledem lékaře vzhledem k abstinenčním příznakům. Demonstrativně se pořezala skleničkou od přesnídávky, kterou dostávala ke svačině. V současné době se Marika nachází stále ve Výchovném ústavu Černovice

Z trestní stíhání provinění krádeže § 247 odst. 1 písm a) TrZ, byla dívka následně zproštěna obžaloby.

Kazuistika 4

Martina se narodila ještě před uzavřením manželství svých rodičů. Rodiče jsou zaměstnaní. Otec pracuje jako vyšetřovatel Policie ČR. Matka pracuje v továrně s elektronikou, kde má pouze noční směny. Dle rodičů s dcerou nebyly problémy, ty se objevily v období puberty. Dle rodičů žijí a fungují jako rodina, vedou společnou domácnost. Dcera provozuje kroužky, má doma povinnosti – domácí práce, vedení úklidu, vaření.

Prospěchem patřila mezi nejlepší žáky, prospívala s vyznamenáním. V kolektivu byla oblíbená a s kamarádkami často komunikovala v hodinách pomocí psaníček, prstovou abecedou. Ráda na sebe upozorňovala před chlapci, ať už oblečením či vyzývavým chováním.

Martině byl stanoven soudní dohled podle § 43 odst. 1 písm. b) ZOR. V lesním porostu vyzval mladistvý nezletilou, aby si s ním šla užít do prostoru laviček. Položil ji na záda, sundal jí botu z levé nohy, stáhl jí nohavici kalhot a spodních kalhotek, rozeplnul příklopec a uskutečnil s ní pohlavní styk. Ačkoli věděl, že je dívka chráněna zákonem do 15let. Dívka však s pohlavním stykem souhlasila.

Zhruba 3 – 4 měsíce trvalo období sexuálních excesů. Týkalo se to jen doby mezi školou nebo po škole. Martina na školních záchodech s žáky základní školy provozovala pohlavní styk. Uvedla, že se v základní škole se spolužačkami předháněly, která měla více sexuálních poměrů. Martina trpí poruchami chování, nedokáže se přizpůsobit ve skupině vrstevníků. V kontaktu je promiskuitní, nabízí sexuální praktiky, aby se zviditelnila. Trpí rysy anetické poruchy.

Na základě chování byla dohodnuta dlouhodobá spolupráce s klinickým psychologem. Kdy dívka získala v rámci sezení motivaci k pozitivnímu chování. Rodina se přestěhovala na vesnici a dívka začala navštěvovat základní školu v jiném městě. Dívka má již vzorné chování jak doma, tak ve škole. Vyskytují se stabilní projevy chování, kdy dívka se stala premiantkou třídy. Po dlouhodobé spolupráce s dívkou a jejími rodiči, byl zrušen soudní dohled.

Kazuistika 5

Zdeněk a jeho starší bratr pocházejí z družského poměru matky, která je toho času na mateřské dovolené a otce, který se z poslední zprávy nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Chlapec vyrůstá ve společné domácnosti rodičů se svými čtyřmi sourozenci.

Zdeněk je veden na OSPOD od roku 2006, kdy oddělení kontaktovala základní škola a upozornila na závažné výchovné problémy, jak ve škole, tak i mimo školu. Zdeněk opakoval 1. třídu a dále byl klasifikován dvojkou z chování za krádež dle § 247 TrZ. Základní škola upozorňovala, že se chlapec velmi často dostává do konfliktů se svými spolužáky ve třídě, ostatní děti měl napadat slovně, prohledávat jim osobní věci, bouchat je, strkat a kopat. Situace se ve třídě zhoršovala. Při vyučování provokoval, vykřikoval a rušil výuku. Ve třídě se také opakovaly krádeže, které byly chlapci dokázány. Později přestala rodina se školou spolupracovat.

V trestní evidenci pro provinění jinak trestného činu loupeže dle § 234 odst. 1 TrZ, kdy Zdeněk společně s dalšími, pod pohrůžkou násilí vymáhal v jednom případě peníze a ve druhém případě pak mobilní telefon. Věc však byla pro nedostatek věku odložena. Rozsudkem byl uložen dohled probačního úředníka.

Zdeněk ve 4. třídě přestoupil ze základní školy do základní školy praktické. Jeho výsledky byly dobré, učivo zvládal bez problémů. V hodinách byl neklidný, rušil výuku mluvením, častým vykřikováním ve snaze upoutat na sebe pozornost. Při napomenutí učitelem byl drzý, často si vymýšlel, lhal a sváděl vinu na jiné.

Na základě výchovných problémů byl soudem zařazen do vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, podle § 93 odst. 1 písm. b) ZSM.

Pobyt ve středisku nebyl pro nezletilého dostatečně motivující pro zlepšení jeho chování. Matka na tento popud souhlasila s výchovným pobytem v Dětském diagnostickém ústavu Homole. Ze zařízení Zdeněk několikrát utekl. Jeho trestná činnost pokračovala krádežemi jízdních kol, potravin v supermarketech a loupežných přepadení. Důsledkem agresivního chování bylo napadení spolubydlícího, kdy došlo ke

zlomení žeber poškozeného. Chlapci byla nařízena ochranná výchova podle § 93 odst. 1 písm. c) ZSM.

Zdeněk dosahuje podprůměrného intelektu s nevyrovnaným výkonem. Dobrých výsledků dosahuje pouze při manipulaci s předměty. Má nerozvinutý smysl pro vnímání budoucnosti. Pod dohledem pedagoga je částečně schopen plnit své povinnosti a podřídit se pokynům, přesto vykazoval často obdobně nevhodné chování (vulgární, agresivní, konfliktní). Zdeněk je teprve 11letý výchovně zanedbaný chlapec s opakovanými antisociálními poruchami chování (rozsáhlá spoluúčast na trestné činnosti). Na svůj věk je přiměřeně tělesně vyspělý, fyzicky zdatný a obratný. Jeho osobnost je simplexní, společensky disharmonicky vyvíjející. Po emoční stránce chlapce je primitivně impulzivní, vztahovačný s konfliktními až agresivními reakcemi. Parazituje na humanistickém sociálním základě státu a nedokonalosti zákonů (beztrestnosti).

4.2 Výsledky kazuistik nezletilých starších 15 let.

Kazuistika 1 a 2

Bratři Michal a Jiří se narodili jako nemanželský synové v družském poměru matky a otce. Celkově pochází ze čtyř dětí. Oba syny vychovává svobodná matka, která pobírá částečný invalidní důchod. Otec obou chlapců je ve výkonu trestu odnětí svobody, o chlapce a ani jejich výchovu neprojevuje zájem. Situace rodiny není příznivá pro řádnou výchovu chlapců.

Na OSPOD byli oba bratři zapsáni do evidence v roce 2003, kdy Michalovi bylo 10 let a Jiřímu 9 let. Chlapci byli podezřeni ze spáchání provinění poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 TrZ. Poškodili úderem celkem šest reklamních cedulí, umístěných na bráně a brance oplocení objektu firem. Čímž svým jednáním způsobili škodu 7.000Kč. Věc však byla odložena pro nedostatek věku obou chlapců.

V průběhu roku 2005 provedli chlapci několikrát pokračující trestný čin loupeže podle § 234/1 TrZ.

- Procházeli kolem dvou chlapců, jednoho povalili na zem a s bratrem prohledali batoh, kde mu odcizili mobilní telefon.
- U dětského hřiště opět chlapci stejným způsobem odcizili dívce mobilní telefon.
- V blízkosti mostu, projížděl chlapec na jízdním kole. Zastavili ho a odcizili mu jízdní kolo společně s fotbalovým míčem.
- Přepadli před obchodním centrem chlapce, kterému odcizili finanční částku, kterou měl u sebe.

Na základě rozsáhlé pokračující trestné činnosti obou chlapců, která se týká krádeže mobilních telefonů, peněz a v neposlední řadě záškoláctví na základní škole. Michal byl ve 4. třídě/ 5. rokem, kdy v tomto ročníku znovu neprospěl a Jiří byl ve 2. třídě/ 4. rokem. Oba chlapci byli umístěni do Dětského diagnostického ústavu Homole. Matka nebyla schopna zajistit řádnou svých dětí. Na podnět OSPOD byla soudem oběma chlapcům nařízena ústavní výchova.

Jiří se v dětském diagnostickém ústavu jevil jako nesebevědomý, deprivovaný, nesamostatný, nespolehlivý, primitivně impulsivní, konfliktní. Jiří je konzumní uživatel alkoholu a silný kuřák tabáku. Jiří nemá zájem o školní vzdělávání, jeho výukové znalosti jsou na nízké úrovni. V neposlední řadě se Jiří vyhýbá zodpovědnosti za vlastní činy.

Michal vykazuje psychomotorický neklid, má obtíže se soustředěním a prostorovou orientací. Oproti bratrovi se choval k pedagogům slušně, při vyučování sice nevyrušoval, ale byl pasivní a nepracoval. Stejně jako bratr se vyhýbal zodpovědnosti za své činy.

Proti chlapcům byl podán návrh na uložení opatření podle § 93 odst. 1 ZSM. Bylo zjištěno, že naplnili znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d) TrZ, neboť si присvojili cizí věc tím, že se jí zmocnili a čin spáchali na věci, kterou měli jiní při sobě. V dalších bodech vykazuje jejich jednání všechny znaky skutkové podstaty, neboť užili trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 TrZ, neboť užili násilí (držení za krk, údery pěstí do těla) nebo pohrůžky násilí (obestoupení poškozeného, jeho držení, zatarasění cesty), aby se zmocnili cizích věcí. Oběma chlapcům byla uložena ochranná výchova. Michalovi byla uložena detoxifikační léčba na základě drogové závislosti.

Michal byl po ukončení detoxikační léčby převezen do Dětské psychiatrické léčebny Opařany, kde se podroboval následné léčbě v souvislosti se svojí drogovou závislostí. Léčba v psychiatrické léčebně byla ukončena a přerušena z důvodu spolupodílnictví na znásilnění pacienta léčebny. Michal společně s dalšími pacienty strčil poškozenému dřevěný penis, který si předtím vyrobil a proti vůli poškozeného mu ho strčil do konečníku. Ke skutku došlo na pokoji léčebny. Dopustil se provinění jinak trestného činu znásilnění § 241/1 TrZ spáchaného formou spolupachatelství dle § 9/2 TrZ.

Po přerušení léčby byl přemístěn do Výchovného ústavu Chrastava. Michal v průběhu častých útěku páchal další trestnou činnost ve formě spolupachatelství a to:

- Provinění loupeže dle § 234 odst. 1 TrZ za užití § 6 odst. 1 ZSM.
- Provinění neoprávněného užívání cizí věci dle § 8 odst. 1 TrZ, § 249 odst. 1 TrZ za užití § 6 odst. ZSM

Na základě opakovaného provinění v minulosti byla Michalovi uložena vazba ve vazební věznici Liberec. Následně byl odsouzen podle § 234 odst. 1 TrZ za použití § 31 odst. 1 ZSM a § 35 odst. 1 TrZ k úhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody ve výměře 2, 5 roku.

Podle § 76 odst. 1 ZSM, § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 ZvT pro výkon uloženého trestního opatření obžalovaný zařadil oddělen od ostatních odsouzených do zvláštní věznice pro mladistvé ve Všehrdech.

Provinění ve formě spolupachatelství, které se Michal dopustil ve Výchovném ústavu Chrastava, mu bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody ve výměře 13 měsíců. Výkon trestu odnětí svobody Michal vykonává již jako mladistvý. Ve věznici se přihlásil do učňovského oboru malířské a natěračské práce, kde má nyní velice dobrý prospěch.

Jiří společně s bratrem nastoupil do Výchovného ústavu Chrastava. Důvodem nástupu byly četné krádeže, loupeže, agresivita, zneužívání drog a záškoláctví. U Jirky v průběhu pobytu dle slov psychologa bylo nutné rozvíjet morální hodnoty, sociální dovednosti a návyky. Jiří byl velice konfliktní a tvrdohlavý.

Chování Jiřího bylo velmi problémové, velice těžko ovládal svoji agresi a impulzivitu, opakovaně fyzicky napadl vychovatele ústavu. I přesto, že má uloženou ochrannou výchovu, Jiří opakovaně z ústavu utíkal a dopouštěl se stejně jako jeho bratr dalších provinění. Na doporučení byla podána žádost o přemístění do nejpřísnějšího Výchovného ústavu Boletice na Labem. Jiří na základě zneužívání návykových látek a to heroinu a pervitinu má již chronickou žloutenku typu C.

Jiří se stále nachází ve Výchovném ústavu, kde je podle posledních zpráv velmi spokojený. Podle jeho slov je sice pod větší kontrolou, ale může kdykoliv kouřit a mají

tam lepší program a více se jim tam věnují než v ostatních ústavech. Jiří si pochvaluje nabídku sportů, kdy on navštěvuje například box. V zařízení je nyní celkově 9 chlapců, se kterými se Jiří kamarádí a čeká příchod dalších svých kamarádů z rodného města.

Kontakt rodiny s chlapci se obnovil. Otec začal psát dopisy z výkonu trestu odnětí svobody, které na ně nemají zrovna dobrý vliv. Jelikož jim otec píše pozitivní dopisy, jak se má on velice dobře ve věznici a nikdy by tento pobyt za nic jiného nevyměnil. Otec je na své syny velice hrdý, jelikož pokračují v jeho stopách. Matka je se syny také v kontaktu, matka opětovně nezvládá výchovu své mladší dcery, která je nyní v Dětském diagnostickém ústavu a pokračuje ve stopách svých bratrů.

Kazuistika 3

Lukáš se narodil v úplné rodině. Rodiče v současné době rozvedení. Matka zůstala v domácnosti a otec pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná. Lukáš byl svěřen po rozvodu do výchovy matce. V trestní evidenci orgánu sociálně právní ochrany dětí od listopadu 2003. V této době byl prošetřován z provinění krádeže dle § 247 odst. 1 písm. b TrZ a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 TrZ spáchaného formou spolupachatelství. Následně v roce 2004 bylo mladistvému uděleno napomenutí soudu.

V průběhu školní docházky měl chlapec velké problémy s chováním. Několikrát byl kázeňsky řešen za neslušné chování. Jinak v kolektivu byl velmi oblíben pro svou nekonfliktní povahu. V roce 2005 nastoupil na střední odborné učiliště. Spolupráce rodiny byla vždy dle vyjádření školy na velmi dobré úrovni.

Lukáš byl obžalován podle § 188a odst. 1, 2 písm. b TrZ ve vztahu k ustanovení § 6 odst. 1 ZSM provinění z nedovolené výroby a držení omamných látek a jedů podle § 187 odst. 1 TrZ, kdy měl před vyučovací hodinou předat svým spolužákům sušinu konopí setého s tím, aby ji rozměnili, smíchali s tabákem a společně vykouřili. Na základě rozhodných skutečností byl rozsudkem republiky zproštěn obžaloby podle § 226 písm. a) TŘ.

Po sjednání schůzky matka navštívila OSPOD. Popisovala situaci tak, že dlouhodobě u svého syna pozorovala drobné krádeže. V domácnosti se ztrácely peníze z peněženky, zlaté šperky. Zjistila, že syn jí ukradl mobilní telefon, který prodal v zastavárně. Lukáš dostával od své matky kapesné 200Kč na týden a stejnou částku od své babičky. Matka dále sdělila, že syn chodil na brigády o víkendech, kde si ho chválili. Volný čas trávil s kamarády v parku. Sportu se nikdy nevěnoval a žádné kroužky ho nikdy nebavily. Syn matce přiznal, že kouří marihuanu. Slíbil jí, že se situace nebude opakovat, ale krádeže a kouření marihuany se vždy po čase opakují. Pokud by mělo chování dále pokračovat, matka se rozhodla syna umístit do střediska výchovné péče, kde je pobyt dobrovolný.

Kurátorkou pro mládež bylo doporučeno chlapci psychologické vyšetření. Klinický psycholog uvedl, že komunikace s chlapcem byla velmi obtížná, nebyl ochoten

naslouchat a respektovat autoritu, tvrdě prosazoval své požadavky směrem k rodině. Chtěl zvýšit kapesné od matky, aby nemusel krást. Byl umanutý financemi, ostatní hodnoty mu připadaly směšné a nereálné. Preferoval volnost, zábavu, toulání s partou po městě, hrátky, cigarety, kulečnick a hospody. Není schopen naslouchat jiným názorům než vlastním. Psychoterapie se jevila jako bezúčelná, chlapec odmítal a nepřipouštěl, že by v budoucnu mohl narazit. V závěru má chlapec vyděračské manévry, kdy trpí poruchou osobnosti jako anetik a nedovolil psychoterapii.

Lukáš několikrát utekl z domova a zpět se vracel pod vlivem drog. Ukončil studium na střední škole, kde propadl a měl vysoký počet neomluvených hodin. Následně na to užívá na akcích taneční drogy, speed, extázi, někdy i LSD.

Matka vzhledem k opakujícím se krádežím a výchovným problémům podala žádost o umístění syna do výchovného ústavu. Okresním soudem byl schválen návrh na předběžné opatření dle § 76a OSŘ a předán do péče Diagnostického ústavu pro mládež v Praze. Před nástupem mu však byla nařízena detoxikační léčba v Dětském dorostovém detoxikačním centru při Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Bartolomějského v Praze.

Při pobytu v diagnostickém ústavu byl mladistvý několikrát přichycen při užívání měkkých drog a při distribuci drog do zařízení. Kvůli stálým problémům mladistvého s drogami byl přemístěn na oddělení pro mládež experimentující s návykovými látkami a drogově závislé. Za daných okolností bylo proto v jeho zájmu nařízení ústavní výchovy. Pobyt nezvládal jak po psychické, tak po fyzické stránce. Při dovolenkách, které mu byly poskytnuty na Vánoce, a na prázdniny byla vydána žádost na pravidelné provádění toxikologických kontrol v substitučním centru v místě bydliště. V substitučním centru byl potvrzen pozitivní test moči na metamfetaminy.

O dovolenkách bylo proti nezletilému vydáno usnesení pro provinění nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 TrZ, kterého se dopustil tím, že v přesně nezjištěné době na přesně nezjištěném místě bez jakéhokoliv povolení patřil nezjištěné množství metamfetaminu, zvaný pervitin, tedy

psychotropní látku, zařazenou do seznamu II podle úmluvy o psychotropních látkách a uvedenou v příloze č. 5 k zákonu č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a poté v uvedené době v parku před obchodním domem poskytl pervitin mladistvé.

Na základě obžaloby byl proveden výslech s nezletilým, který opět užíval návykové látky, a bylo zřejmé, že pervitin a to i injekčně. Chlapec byl vyhublý, měl rozšířené zorničky, byl neupravený, v otrhaném oblečení. Odmítal i vypovídat.

Usnesením soudu byl obviněný vzat do vazby. Podány dvě obžaloby pro provinění krádeže dle § 247 TrZ, porušování domovní svobody dle § 238 TrZ a nedovolené výroby a držení omamných látek a jedů dle § 187 odst. 1 TrZ.

- Nezletilý neoprávněně nabídl a opatřil psychotropní látku a spáchal takový čin vůči osobě mladší než 18 let.

- Přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil, přičemž čin spáchal vloupáním a neoprávněně vnikl do domu nebo bytu jiného, když přitom překonal překážku, jejímž účelem je zabránit vniknutí

Nezletilý byl uznán vinným podle § 187 odst. 2 TrZ, § 24 odst. 1 písm. h) ZSM, za použití § 31 odst. 1, 3 ZSM, § 25 odst. 3 ZSM a § 35 odst. 1 TrZ k úhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody v trvání 18 měsíců podmíněně odloženému na zkušební dobu s dohledem stanovenou podle § 33 odst. 1 TrZ v trvání 3 let.

Kazuistika 4

Karel se narodil v úplné rodině. Matka pracující, otec pobírá invalidní důchod.

V roce 2007 bylo podáno na OSPOD upozornění na agresivní chování mladistvého v rámci napadení třídní učitelky. Na základě schůzky s Karlem a jeho rodiči byla chlapci nabídnuta spolupráce s klinickým psychologem v rámci zařízení střediska výchovné péče. Jelikož zde platí, dobrovolnost spolupráce z obou stran rodina nabídku zamítla. Netrvalo dlouho a fyzické slovní napadení učitele se znovu opakovalo. Vyšetřením klinického psychologa bylo doporučeno jednání s pedopsychiatrem, kdy bylo nutné agresivní chování zklidnit farmaky. Matka v rámci sociální šetření sdělila, že je chlapec po lécích klidnější.

Nezletilý se dopustil podle § 247 TrZ krádeže v supermarketu, kdy následovaly výchovné pohovory se školou a rodinou. Následovalo napadení před obchodním centrem, kdy byl pod vlivem alkoholu a s tím spojené opakované krádeže.

Karel má přítelkyni, která byla toho času v 7. týdnu těhotenství s mladistvým. Oběma byla navržena ústavní výchova. Společně se stali závislými na pervitinu, kdy měli ve škole tzv. dojezdy po droze.

Nezletilému bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání 3 měsíců podmíněně odložené na zkušební dobu dle § 33 odst. 1 ZSM v trvání jednoho roku za provinění spáchané krádežemi dle § 247 TrZ.

Proti chlapci a jeho přítelkyni, která nedovršila 15 let, byla podána obžaloba, kdy společně napadli pod vlivem pervitinu před obchodním domem poškozeného podle § 202 odst. 1, 2 výtržnictví TrZ.

V současné době se mladistvý stále dopouští provinění krádeže podle § 247 TrZ nyní podle § 205 TrZk.

Kazuistika 5

Martin se narodil v úplné rodině jako druhé narozené dítě. Manželství rodičů bylo v útlém věku dítěte rozvedeno. Martin byl svěřen do výchovy matce. Otec je nezvěstný, hledán Policií ČR. Matka pracuje jako kuchařka ve školní jídelně, nyní žije s přítelem, se kterým má třetího syna.

V evidenci OSPOD byl Martin veden od roku 2004, kdy základní škola informovala o začínajících problémech záškoláctví a nezvládnutí učiva. Objevily se také známky sebepoškozování, které nedovedl vysvětlit. Rovněž základní škola upozorňovala na agresivní chování nezletilého, který v mnoha případech psychicky napadl své spolužáky, a jeho agresivita se stupňovala. Dopouštěl se kouření v budově školy a rušení výuky (schovávání se do skříní, ničení majetku, vulgární pokřikování z okna na kolemjdoucí, upozorňování na sebe sebepoškozováním). Postupně začal i psychicky šikanovat své pedagogy. Naposledy nechal zmlátit žáka 7. třídy, na kterého si sjednal partu starších mladíků. Případ byl předán Policii ČR, věc byla pro nedostatek věku odložena. Základní škola toto vždy řešila pohovorem, bylo vyvoláno několik jednání s matkou. Chování Martina se zlepšilo krátkodobě a situace se začala znovu opakovat. Z chování mu byl uložen 3. stupeň, což se chlapce osobně nedotklo, ale škola tímto vyčerpala všechny možné druhy postihů. Začátkem roku 2005 byl tedy umístěn do Střediska výchovné péče v Českých Budějovicích, ze kterého byl pro špatné chování a útoky předčasně vyloučen. Několikatýdenní pobyt neměl na chování Martina žádný pozitivní vliv. Navštěvoval sedmý ročník, šestou třídu opakoval pro nezvládnutí učiva.

Na žádost bylo provedeno psychologické vyšetření klinickým psychologem. Psycholog za hlavní problém označuje starosti ve škole, kde se Martin necítí dobře a má pocit, že se školou musí soupeřit, protože mu nerozumí. Nejhuře však vychází s výchovným poradcem. Tlak na sebe považuje za nepřiměřený, reaguje pak odporem a schválnostmi. Chování má charakter testování, co kdo vydrží. Doma je spokojený, matka mu rozumí. Nejčastěji si však chlapec povídá se strýcem, který má pro něho porozumění.

V závěru bylo psychologem určeno vymezení hranic, v kterých se chce nezletilý pohybovat.

Chování Martina se nezměnilo a ve škole naopak vznikly další přestupky a byl předpoklad, že závadové chování bude gradovat. Na základě těchto informací podal OSPOD návrh na vydání předběžného opatření podle § 76a OSŘ okresní soud na základě návrhu rozhodl nezletilého předat do péče Dětské diagnostického ústavu Homole.

V průběhu pobytu v tomto zařízení fyzicky napadl spolužáky a to opakovaně. Případy byly vyšetřovány Policií ČR a klasifikovány jako přestupek proti občanskému soužití, s ohledem na nedostatek věku pachatele byly odloženy. Pobyt v dětském diagnostickém ústavu byl ukončen. Následovalo přemístění do Dětského domova se školou Šindlovy Dvory (DDŠ), kdy soud v průběhu pobytu nařídil ústavní výchovu.

V zařízení byly provedeny u Martina testové metody s výsledky intelektových schopností nacházejících se v pásmu podprůměru. Osobnost je pubertální, nezralá, extrovertně orientovaná. Neuznává autoritu, vzdor vůči nim, tendence je znevažovat. Patří mezi dominantní jedince. Jeví se jako málo nadějný, problémový a psychicky nevyrovnaný. Psychologem byly stanoveny doporučení pro další pobyty v zařízeních. Hlavním doporučením je jasné určení výchovných hranic a pravidel, vzorců a chování. Dále budovat pozitivní vztah ke smysluplnému a společensky žádoucímu sebevzdělání. Respektovat jeho disharmonický vývoj osobnosti ve smyslu pochopení osobních zvláštností, soustřeďovat výuku na praktické vědomosti a pracovní dovednosti. Pro potřeby lepší psychiky je potřeba zadávat relaxační činnosti a vytvářet zdravé sebevědomí.

Martin začal opakovaně utíkat z DDŠ, vždy se vrátil zpět. Útěky byly pod vlivem alkoholu, provedené testy moče na THC s pozitivním výsledkem. Na základě opakovaných útěků s požitím alkoholu byl přeložen do Výchovného ústavu Obořiště (VÚ). Ve výchovném ústavu znovu následovaly problémy s útekem v rámci, kterých páchal další provinění

Proti Martinovi byla zahájena trestní stíhání a to:

- Provinění loupeží podle § 234 odst. 1 TrZ ve spojitosti s § 6 odst. 1 ZSM spáchaný formou spolupachatelství § 9/2 TrZ. Obviněný přepadl poškozeného na ulici, chytil za obě ruce, povalil jej na zem, kde jej přidržovali se spolupachatelem a z kapsy u kalhot vytáhli peněženku, ze které odcizili 800Kč.
- Provinění poškozováním cizí věci podle § 257b TrZ a z provinění trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 TrZ a § 6 odst. ZSM, spáchaného ve spolupachatelství podle § 9/2 TrZ. Nezletilí spolupachatelé společným jednáním poškodili výplň společných vstupních dveří domu v hodnotě 1.000Kč a poškodili 4 reklamní tabule připevněné na oplocení pozemku v hodnotě 5.000Kč.
- Provinění poškozením cizí věci podle § 257b TrZ. Obviněný na chodbě Městského úřadu sejmul z držáku práškový hasicí přístroj, který poté na chodbě v přízemí budovy před svědky spustil, čímž poškodil stěny a podlahy chodeb budovy a lavice na chodbě v hodnotě 11.000Kč.
- Provinění krádeží podle § 247 odst. 1 písm. a), b) TrZ a § 6 odst. 1 ZSM. Obviněný v bytě své matky odcizil z příručního trezoru 18.000Kč.
- Provinění loupeží podle § 234 odst. 1 TrZ a § 6 odst. 1 ZSM ve spolupachatelství § 9/2 TrZ. Okradení poškozeného, kdy obvinění poškozenému vyhrožovali slovy: „Dej sem telefon, jestli ho nedáš, tak Ti rozbijem hubu.“
- Provinění krádeží podle § 247 odst. 1 písm. a), b) TrZ a § 6 odst. 1 ZSM ve spolupachatelství § 9/2 TrZ. Obviněný s ostatními spolupachateli odcizili z domu sklepa 3 jízdní kola v hodnotě 5.000Kč.
- Provinění loupeží podle § 234 odst. 1 TrZ. Obviněný přepadl poškozeného před nákupním centrem IGY a odcizil mu finanční částku ve výši 3.000Kč.
- Provinění šířením poplašné zprávy podle § 200 odst. 1, 2, 3 TrZ. Obviněný vyhrožoval nákupnímu centru IGY uloženou bombou.

Podle § 68 odst. 1 TŘ za použití § 46 odst. 1 ZSM z důvodů uvedených v § 67 písm. a), c) TŘ byl obviněný vzat do vazby. Byly dány důvody vazby: byla obava, že při ponechání na svobodě by obviněný opět z výchovného ústavu utíkal, vyhýbal se výkonům trestního řízení. Byl umístěn ve vazební věznici Ruzyně – Praha.

Obžalovaný byl odsouzen podle § 234 odst. 1 TrZ za použití § 35 odst. 1 TrZ za použití § 31 odst. 1, 2 ZSM k úhrnnému nepodmíněnému trestnímu opatření odnětí svobody v trvání 4 (čtyř) roků a 6 měsíců. Podle § 8 odst. 2 zák. o výkonu trestu odnětí svobody se pro výkon trestního opatření odnětí svobody zařadil do zvláštní věznice pro mladistvé.

5. Diskuze

5.1 Diskuze k výzkumným otázkám

V souvislosti s výzkumnou otázkou č. 1 jsem po vytvoření grafu v příloze č. 8 a č. 9 dle ročního výkazu OSPOD za rok 2009 zjistila, že větší počet trestných činů spáchali v roce 2009 nezletilí starší 15 let. Kuchta a Válková (12), došli ke stejnému názoru, kdy potvrzují moji přílohu tím, že trestná činnost nezletilých starších 15 let je vyšší oproti nezletilým mladším 15 let. Trestné činnosti v tomto věku se dopouštějí více chlapci než dívky, jak je vidět v příloze č. 9, kterou také tito autoři potvrzují (12), kdy uvádí, že dívky se na trestné činnosti podílejí ve výrazně menší míře než chlapci. Názorem se neshoduje výzkum Zoubkové (34), která uvádí, že dochází k poklesu počtu pachatelů ve věkové hranici nezletilých starších 15 let. Naopak počet nezletilých pachatelů mladších 15 let vykazuje v posledních letech vyšší hodnoty, kdy tito pachatelé se stávají následně recidivisty a v páchání trestné činnosti pokračují ve věku nad 15 let, tudíž se jedná stále o stejné pachatele a počet tzv. prvopachatelů ve věkové hranici nad 15 let klesá.

V rámci 2. výzkumné otázky jsem ve výzkumu kazuistik zjistila, že všichni nezletilí starší 15 let, začali páchat trestnou činnost již před dovršením 15 let. V trestné činnosti dále pokračovali i v dospělosti. V závěru mohu tedy potvrdit, že nezletilí pokračují v trestné činnosti bez ohledu na věk, kdy se dopouštějí závažnějších trestných činů. Přičemž odborná literatura (19) uvádí, že u nezletilých je obtížné oproti dospělým předpovědět, kam bude jejich životní dráha směřovat. Delikventní chování může být pouze ojedinělé nebo začátek nastartované zločinecké dráhy. U nezletilých existuje větší možnost nasměrovat budoucí život správným směrem než u dospělých.

Stanovenou 3. výzkumnou otázkou, která zněla, zda má rodinné zázemí vliv na spáchání trestné činnosti, dokládám přílohou č. 10. Z grafu je zřejmé, že 53% klientů pochází z úplné rodiny a 32% z neúplné rodiny. V porovnání s výzkumem v rámci 10 kazuistik vychází stejný poměr nezletilých z úplné rodiny a družského poměru. Přičemž družský poměr je zmíněn v příloze č. 10 pouhými 7%, kdy je zjevná převaha % ze strany úplné rodiny. Jak uvádí Kraus (11) rodinné prostředí je ideálním místem pro

stimulaci příznivého rozvoje dětí, zázemím, v němž trvale prožívají city solidarity, přátelství, sympatie, lásky. Působení rodiny nemůže prakticky žádná jiná instituce nahradit. Nabízí se však otázka, zda každá rodina má na děti pozitivní vliv. V rámci zpracovaného výzkumu vyšlo, že rodiče nezletilých pachatelů sami často páchají trestnou činnost, jsou pod vlivem alkoholu, nezaměstnaní a mají velký počet dětí, nad kterými nemají kontrolu. Nezletilí se pak často upínají na delikventní party, se kterými tráví veškerý volný čas a následně páchají trestnou činnost spojenou s obstaráváním zábavy pomocí návykových látek a alkoholu. Matoušek a Kroftová (19) potvrzují můj názor, že je rodina tradičně považována za hlavního činitele, jenž svým selháváním ve výchově umožňuje nezletilým kriminální chování. Matoušek (18) se ve svém projektu LATA shoduje s předešlými názory, že obraz rodiny, z nichž pocházejí delikventní nezletilí se v posledních letech mění. Novějšími výzkumy je stále potvrzováno, že zanedbávání dětí v rodinách dramaticky zvyšuje pravděpodobnost, že tyto děti se během dospívání dostanou do konfliktu se zákonem.

5.2 Diskuze ke kazuistikám

Kazuistiky jsou dle výzkumu rozděleny na nezletilé mladší 15 let a nezletilé starší 15 let.

5.2.1 Kazuistiky nezletilých mladších 15 let

Kazuistika 1

V této kazuistice se jedná o velice vyspělou a inteligentní dívku, která pochází z úplně a velice dobře situované rodiny. Na OSPOD byla dívka zaevidována kvůli vloupání do poštovní schránky, které následovalo obviněním z šíření toxikomanie. Dívka byla vyloučena z gymnázia a byly jí doporučeny schůzky s klinickým psychologem, na které se díky omluvám ze strany matky málokdy dostavila. Vlivem předčasné dospělosti se měla dívka stát obětí pohlavního zneužití. Nezletilé dívce bylo rozhodnutím soudu uloženo napomenutí s výstrahou podle ZSM. Pokud se zaměřím u dívky na příčiny jejího chování a zároveň důvodu proč byla zaevidována na OSPODU. Mohu uvést dívky inteligentní chování, kterým se snažila před ostatními spolužáky či

svou partou zapůsobit a být středem pozornosti. Co se týká vloupání do poštovní schránky, dívka v rámci volného času se svou partou neměla podle mého názoru co na práci a rozhodli se využít nudy k činnosti, která je pro ně určitým adrenalinem. Šíření toxikomanií dívka vyzkoušela, jaké pozitivní účinky může mít marihuana. Vlivem dnešní doby, kdy je určitou povinností pro nezletilé tuto látku vyzkoušet u ní zafungoval pocit zvědavosti a zapadnutí do společnosti dalších, kteří již tuto zkušenost měli. Můj názor se tímto shoduje i s pohlavním zneužitím, kdy dívka po provedených výsledcích Policií ČR uvedla, že chlapec úmyslně svedla. Dívka chtěla opět ze zvědavosti vyzkoušet jaký je pohlavní styk, jelikož její kamarádky tuto zkušenost již měly a ona nemohla s nimi držet „krok“. V závěru této kazuistiky mohu shrnout, že u dívky nebyla příčinou rodina ani genetické vlivy, jednalo se o zvědavost a touhu po adrenalinu vyzkoušet si věci, které jsou „zakázané“. Jednoznačný vliv zde měla vrstevnická skupina či parta, která dívku podporovala.

Kazuistika 2

Nezletilý chlapec pochází z družského poměru, kdy mu matka zemřela jako malému a otec se znovu oženil. Chlapec tedy vyrůstal v doplněné rodině společně se 3 bratry. Otec nezaměstnaný a matka na mateřské dovolené. U chlapce se začaly projevovat problémy již od raného školního věku, kdy chlapec měl velice agresivní chování vůči ostatním. K agresivnímu chování se přidalo záškoláctví a trestná činnost, kdy rodiče o chlapce nejevili zájem v rámci spolupráce se školou. Rodiče chování syna omlouvali a zavrhovali pomoc od ostatních organizací, které by pomohly jejich synovi zmírnit agresivní chování a pokusily se o nápravu z hlediska školní docházky a páchané trestné činnosti. Chlapec ve volném čase i mimo školní docházku byl viděn s partou dalších nezletilých, jak se toulají po sídlišti nebo v rámci multifunkčního centra. Chlapec byl na základě skutečností uvedených v kazuistice č. 2 přemístěn do dětského domova, kdy mu byla uložena ochranná výchova. Zjevnou příčinou chlapcova chování zde má vliv rodina. Chlapec potřebuje pevné vymezení hranic a určitou autoritu v rodičích. Ze strany rodičů se zde stala základní chyba, kdy se nedokázali postarat o výchovu chlapce, ať už v rámci školy či volného času. Rodiče nešli příkladem ani svou

nezaměstnaností a omlouváním chlapcova chování pro školu a OSPOD. Na chlapce měla vliv jeho parta, se kterou se dopouštěl trestné činnosti a byl i motivován z hlediska výdělečnosti a beztrestnosti svého věku.

Kazuistika 3

Nezletilá dívka pochází z družského poměru rodičů. Společně žije ještě se svými třemi bratry a rodiči. Dívka začala být v evidenci OSPOD kvůli zanedbávání školní docházky, které mělo souvislost s experimentováním návykových látek a trestnou činností. Nezletilá se stala závislou na pervitinu a rodina odmítla spolupráci s detoxifikačním centrem a opakovaně vyhledávala pomoc OSPOD. Jelikož ze strany rodičů selhala všechna opatření, musela být dívce uložena soudem ústavní výchova. Dívka byla umístěna ve Výchovném ústavu Černovice, kde si vytvořila dominantní roli ve skupině, ale roli autority v pozici vychovatele respektovala pouze účelově. U této dívky je zjevnou příčinou opět nefunkčnost rodiny, která již od počátku nespolupracovala a výchovou ostatních dětí neměla na dívku čas. Otázkou je, zda by i tak rodina měla na dívku pozitivní vliv, kdy její bratr je v evidenci OSPOD pro opakovanou trestnou činnost. Příčinou pro trestnou činnost vidím závislost na návykových látkách, kdy dívka nedokáže abstinovat.

Kazuistika 4

Z úplné a dobře situované rodiny, kdy oba rodiče jsou zaměstnaní, pochází nezletilá dívka, která se „podobá“ příčinami svého chování dívce z kazuistiky č. 1. Dívka žije ve fungující rodině, kdy patří mezi nejlepší žáky a prospívá s vyznamenáním. Dívce byl stanoven soudní dohled na základě pohlavního styku s nezletilým, kdy následovaly sexuální excesy v průběhu školní docházky. Příčinou chování nezletilé se domnívám, že je vliv spolužaček ze školy. Jak sama dívka uvedla, se spolužačkami se předháněly, která měla více sexuálních partnerů. Dívka musela být vždy „vedoucí“ skupiny dívek a tak se snažila být ve všech směrech nejlepší. Jako pozitivní zde vidím reakci rodičů, kteří okamžitě reagovali na dceřino chování a spolupracovali se školou,

klinickým psychologem i OSPOD. V průběhu dlouhodobé spolupráce dívky s klinickým psychologem se dokázalo motivovat dívku k jinému pozitivnímu a stabilnímu chování.

Kazuistika 5

Nezletilý chlapec pochází se svými čtyřmi sourozenci z družského poměru. Matka na mateřské dovolené a otec ve výkonu trestu odnětí svobody. Nezletilý s opakovanými výchovnými problémy, trestnou činností a vysokou agresivitou. Chlapci byla nejprve nařízena ústavní výchova a následně uložena ochranná výchova dle ZSM, kdy byl umístěn do diagnostického ústavu, ze kterého pravidelně utíká. Chlapec se bude podle mého názoru i nadále beztrestně podílet na trestné činnosti, neboť se přesvědčil o benevolenci TrZk. Ani nařízená ústavní a ochranná výchova chlapce nemůže zastavit, protože od svých kamarádů ví, že neexistuje v České republice žádný ústav, odkud by nemohl utéci. U chlapce vidím příčinu v rámci vlivu kamarádů a rodiny. Chlapec vidí příklad ve svém otci, který má již kariéru trestné činnosti za sebou. Rodina se zde jeví jako nefunkční a tak nelze ani předpokládat spolupráci a pozitivní vliv na chlapce. Nejhorší na tom je, že nezletilý svým příkladem ukazuje cestu dalším následovníkům (bratrům, kamarádům). S ohledem na výchovné problémy chlapce, by měl být umístěn do výchovného ústavu pro děti s extrémními poruchami chování.

5.2.2 Kazuistiky nezletilých starší 15 let

Kazuistika 1 a 2

Nezletilí bratři se narodili do družského poměru rodičů. Matka pobírá invalidní důchod a otec je ve výkonu trestu odnětí svobody, o chlapce a rodinu neprojevuje zájem. Oba chlapci evidováni na OSPOD pro rozsáhlou majetkovou trestnou činnost ve formě spolupachatelství. Chlapci jsou na nízké intelektové úrovni, kdy se vyskytuje i drogová závislost. Michal po spáchání majetkových trestných činů se dopustil i trestného činu znásilnění v psychiatrické léčebně, kdy byl dle rozepsaných důvodů v kazuistice výzkumu odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody ve věznici pro

mladistvé. Jeho bratr Jiří byl vlivem četných krádeží, loupeží, agresivity, zneužívání drog a záškoláctví umístěn do výchovného ústavu, kde i nyní přetrvává. Situace rodiny nebyla od počátku příznivá pro řádnou výchovu chlapců. Matka sama výchovu nezvládala a chlapci neměli dostatečnou autoritu a pevný řád, který v dospívání potřebují. Jako v předešlých kazuistikách je zde hlavní příčinou delikventního chování nefunkčnost a neúplnost rodiny. Vliv party na chlapce měl nežádoucí vliv, kamarádi chlapců jsou nyní umístěni ve stejných zařízeních. Otec obnovil kontakt s chlapci, jelikož je na ně hrdý, že pokračují v jeho stopách. Chlapcům, píše motivující dopisy, jaký je dobrý život ve vězení a motivuje je pro jeho styl života. Nemyslím si, že chlapci mají před sebou budoucnost bez trestné činnosti, jelikož jejich „kariéra“ nezůstane bez důsledků a následná resocializace bude velice obtížná.

Kazuistika 3

Nezletilý chlapec se narodil do úplné rodiny, kdy se rodiče následně rozvedli. Matka nyní v domácnosti a otec pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná. Chlapec byl v evidenci OSPOD na základě rozsáhlé trestné činnosti spáchané formou spolupachatelství. Chlapec byl následně obviněn z nedovolení výroby a držení omamných látek. Volný čas chlapce byl naplněn volností, zábavou, touláním s partou po městě a hospodách. Matka u syna začala pozorovat drobné krádeže i v domácnosti, kdy bylo jasné, že si peníze obstarává pro návykové látky, na kterých byl závislý. Vzhledem k opakující se trestné činnosti a závislosti na návykových látkách, byl nezletilý umístěn do diagnostického ústavu, před jehož nástupem se podrobil i detoxikační léčbě. Dovolanky, které mu byly poskytnuty, zneužil pro pokračující trestnou činnost a byl vzat do vazby. Dle TrZ a ZSM byl uznán vinným a odsouzen k odnětí svobody podmíněně odloženou na zkušební dobu s dohledem. Otázkou zůstává, jestli by došlo k „nápravě“ chlapce, kdyby mu bylo uloženo některé z výchovných opatření, které by musel dodržovat, než mu uložit v podstatě nefunkční trest. U této kazuistiky se domnívám, že měl pro chlapcovo chování značný vliv rodičů, kdy chlapec ztratil autoritu v roli svého otce. Nesprávně využití volného času, kdy rodiče měli od dětství směřovat chlapce ke sportovním zálibám či jiným kroužkům, byl

dost zásadním zlomem. V dnešní době mládež nedokáže smysluplně využít volný čas, kdy toulání se po městě a sídlištích, vysedávání na lavičkách s alkoholem v ruce je jejich denní úkol. U chlapce se objevila i závislost na návykových látkách, kterou již nedokáže odstranit. Zásadní vliv na to mají opět rodiče, kteří svým nezájmem jen potvrzují volnost dětí. Dle klinického psychologa, který pracuje s dětmi na OSPOD, chlapec odmítal jiné názory než vlastní, což je chyba dnešních základních škol, které mají za úkol podporovat děti k vlastním názorům. Vlastní názory, to je sice hezké, ale nevidí jaké to má důsledky, kdy děti se následně dokážou s učiteli i hádat a slovně je napadat, že mají pravdu oni a oni jsou ti nejlepší a kolem nich se točí celý svět. Následně děti ztrácí autoritu učitele ve školním prostředí, kdy dochází k agresivnímu napadání učitele. Stává se to celosvětovým trendem, kdy v Americe je časté i smrtelné zranění učitelů. U tohoto chlapce se trestná činnost stupňovala v závislosti na penězích, které pro něj měly tu nejvyšší hodnotu. Nemyslím si, že chlapec dokáže sám bez odborné pomoci odstranit závislost na droze, která je už u něj rozšířena, jelikož užívá nitrožilně pervitin a je potřeba jeho motivace ke změně, kterou on postrádá.

Kazuistika 4

Nezletilý chlapec se narodil v úplné rodině, kdy matka je pracující a otec v invalidním důchodu. U chlapce mělo vliv agresivní chování, které se stalo počátečním mezníkem pro opakované krádeže. Z důvodu stupňování agresivního chování, byly chlapci pedopsychiatrem nařízeny farmaka po uklidnění jeho agresivity. Samozřejmě se, že chlapec farmaka neužíval a začal se dopouštět rozsáhlé trestné činnosti společně se svojí nezletilou přítelkyní, která byla toho času v 7. týdnu těhotenství. Jako v předešlých kazuistikách, stali se oba závislí na návykových látkách a to pervitinu. Pod vlivem drog se oba dopouštěli trestné činnosti, kdy fyzicky napadali nezletilé osoby. Chlapci bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu. I zde se stala podle mého názoru chyba v opatřeních, které následovaly. Nevím, jestli je Policie ČR, tak bezmocná, že nemůže udělat nějaká opatření, která by vedla k potrestání pachatelů a to je „odradilo“ pro páchání další trestné činnosti. Stále vidíme, jak nezletilí páchají trestnou činnost, ale adekvátní potrestání si myslím, že je

nedostačující. Příčinami chlapcova chování bude jistě agresivita, kterou má vloženou geneticky již od mala, nespokojenost a nezájem rodiny, pro trestnou činnost byla motivem jistě závislost na pervitinu.

Kazuistika 5

Chlapec se narodil do úplné rodiny, ale manželství jeho rodičů bylo rozvedeno. Otec nezvěstný, matka pracující. U chlapce byl jako počáteční spouštěč opakované výchovné problémy. Jak je již ve výzkumu rozepsáno trestná činnost byla velice pestrá a široká, kdy proti chlapci bylo vydáno několik trestních oznámení, které vedly k nepodmíněnému trestnímu opatření odnětí svobody ve věznici pro mladistvé. Chlapec si před konečným odsouzením prošel všemi ústavními zařízeními, které byly možné uložit. Z těchto zařízení opakovaně utíkal a páchal trestnou činnost pod vlivem alkoholu. U chlapce jsou zjevnou příčinou podprůměrné intelektové schopnosti. Chlapec neuznává autoritu, kdy chyběla v rodině role otce, a nový otec nebyl dostatečnou autoritou. Chlapec je velice psychicky nevyrovnaný, kdy si svoji pozornost v partě určuje páchanou trestnou činností a tím může zapadat do party. Opakovaným problémem jako v předešlých kazuistikách je rodina. Rodina se nedokáže chlapci tak věnovat, nastavit výchovné hranice a pravidla, které jsou podmíněny vzorci chování. Vliv party je zde zřejmý, z důvodu spáchané trestné činnosti formou spolupachatelství a užívání alkoholu. A myslím si, že slovo nuda je zde opodstatněným. Z nudy vychází ve většině případů veškeré problémy.

V závěru ke kazuistikám mohu říci, že ve většině kazuistik se objevila hlavní příčinou nefunkčnost rodiny. I když rodina byla úplná, nebyla zcela funkční, jak je pro výchovu nezletilých potřebné. Rodiče si v dnešní době nedokážou najít dostatek času pro výchovu svých dětí, kdy si děti následně dělají, co chtějí. Vzniká fenomén part na sídlištích, kdy děti z nudy vymýšlejí aktivity, které by je zabavily. Aktivitami pro ně není rozhodně sport, ale činnost, která naskytne více adrenalinu. Pokud děti v rámci party dokážou něco, co je zákonem zakázané stávají se automaticky hrdiny a vedoucími party a ostatní k nim vzhlíží. Co se týká závislostí na drogách či alkoholu, vidím to snad

jako největší problém. Děti z pocitu zvědavosti zkouší, co která droga dokáže a následně si neuvědomují, jaká závislost jim může vzniknout. Obstarat drogy mezi dětmi není v současné době takovým problémem, jelikož dealeři objíždějí vytipovaná místa ve městě, kdy ví, že se tam scházejí party nezletilých a ty snadno z nudy podlehnou vyzkoušet účinky drogy. Nedokážu si představit, kam tento trend bude pokračovat, pokud nezasáhne dostatečná prevence na školách a v rodinách. Okamžité potrestání nezletilých ze strany Policie ČR při spáchání trestných činů by nemělo být výjimkou. Policie ČR by měla být autoritou a ne posměchem nezletilých. Pokud nezletilí nemají pocit, že je někdo za jejich chování spravedlivě potrestá, páchají si tak trestnou činností dál a ví, že na ně „nikdo nemůže“. Potřeba součinnosti rodiny, škol, OSPOD, Policie ČR, PMS apod. je základem budoucího „úspěchu“.

Výzkumem byly stanoveny hypotézy:

Hypotéza č. 1 Vlivem party nezletilí páchají trestnou činností.

Hypotéza č. 2 Nezletilí pachatelé pocházejí z nefunkčních rodin.

Hypotéza č. 3 Nejčastější trestnou činností je majetková trestná činnost.

Hypotéza č. 4 Nezletilí v trestné činnosti pokračují.

6. Závěr

V bakalářské práci jsem se pokusila nastínit problematiku trestné činnosti nezletilých a jejích příčin.

Problematika trestné činnosti nezletilých je velice široké téma, a nebylo možné se zaměřit na všechny aspekty, které se jí dotýkají. Charakteristikou jednotlivých vývojových stádií jedince, jsem dospěla k názoru, že v každém vývojovém stádiu se objevují určité reakce chování, které jsou neadekvátní. S každým rokem je složitější rozpoznat příčinu delikventního chování.

Sociální prostředí nezletilého považuji jako hlavního činitele, který ovlivňuje závadové chování nezletilého. Do sociálního prostředí zahrnuji rodinu, vrstevnickou partu a školu. Ze zpracovaných kazuistik vyplývá, že nejdůležitější pro oblast vývoje a výchovy nezletilého je rodina. S rodinou a jejím nezájmem o volný čas nezletilého souvisí vždy členství ve vrstevnických partách. V dnešní době je cíl rodičů zaměřen na kvalitní práci a zajištění rodiny ze strany finanční, kdy jim následně nezbývá čas na své děti. Děti následně tráví volný čas ve vrstevnických partách, kdy se dopouštějí nejčastěji trestné činnosti majetkové a násilné, která je alarmující svou rostoucí tendencí. Významnou roli ve vývoji dítěte hraje škola, která by měla předat nejen potřebné vědomosti, ale i pomocí pedagogů působit k výchově a prevenci delikventního chování.

Jako prvním řešením proti trestné činnosti nezletilých se stal zákon o soudnictví ve věcech mládeže, který je stěžejním přínosem zejména z hlediska oddělení trestních věcí dospělých a mladistvých, přičemž je zákonem upraveno řízení ve věcech dětí mladších 15 let. Statistiky Policie ČR uvádějí, že dochází po přijetí zákona ke klesajícímu trendu trestných činů nezletilých. Můžeme říci, že média uvádějí nepřesné informace o stále se zvyšující trestné činnosti dětí a mladistvých při pohledu do statistiky. Opak je však pravdou, při vyhodnocení statistik je třeba si uvědomit, že ve statistikách není uvedena latentní trestná činnost. Přesto, že počet trestných činů nezletilých klesá, zároveň i klesá věk pachatelů. Už děti okolo 12 let, někdy i mladší, se dopouštějí násilných trestných činů, zejména loupeží.

Nejdiskutovanějším tématem zůstává stanovení věku pro trestní odpovědnost. Nejen odborná, ale i laická veřejnost chce snížení hranice trestní odpovědnosti za

trestný čin na 14let. Uváděným důvodem je rychlejší dospívání dnešních nezletilých a zneužívání beztrestnosti nezletilých k páchání trestné činnosti. Osobně však nevidím snížením věkové hranice jako řešením, každý rok se mohou objevit ohlasy po dalším snižování a problém trestné činnosti nezletilých to nijak nevyřeší.

Vyřešit tento problém spatřuji v prevenci. Orgány, které pracují s trestnou činností nezletilých, ať kurátoři pro mládež, policie, škola, pedagogicko psychologické poradny, by měly jako hlavní úkol mít snahu o spolupráci mezi sebou.

Optimistickým zůstává klesající trend spáchané trestné činnosti, není to však důvod k radosti, ale k zamyšlení a vytvoření co nejefektivnější prevence působením na nezletilé. Příčinou kriminálního chování nezletilých není jen v jedincích, ale v působení celé společnosti. Trestná činnost se ze společnosti nikdy sama nevymítí, ale pokud se zlepší společnost jako taková, bude zlepšení budoucí generace a nezletilých, kteří tu budoucnost budou tvořit.

7. Seznam použitých zdrojů

- 1) ČERNÍKOVÁ, V. *Sociální ochrana: kriminologický pohled na terciární prevenci*. Praha: Policejní akademie ČR, 2005. 163 str. ISBN 80-7251-207-2.
- 2) DUBSKÝ, J., URBAN, L. *Sociální deviace*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005. 90 str. ISBN 80-7251-202-1.
- 3) FRYŠTÁK, M, et al. *Trestní právo hmotné : Obecná část*. 2. zcela přepracované a doplněné. Brno : KEY Publishing s.r.o., 2009. 157 str. ISBN 978-80-7418-039-2.
- 4) HEŘMANSKÁ, D. *Psychologická analýza dětské predelikvence : s interdisciplinárními aspekty a metodou posuzování činů*. Hradec Králové : Gaudeamus, 1994. 97 str. ISBN 80-7041-097-3.
- 5) HORT, V. a kol. *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Praha : Portál, 2000. 492 str. ISBN 80-7178-472-9.
- 6) CHALOUPKA, L. *Úvod do sociální patologie V. : Volný čas, parta a zájmová sféra obtížně vychovatelných dětí a mládeže*. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 2003. 70 str.
- 7) JELÍNEK, J, MELICHAROVÁ D, *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha : Linde, 2004. ISBN 80-7201-493-5.
- 8) JIRÁK, J, KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost : stručný úvod do studia médií*. 1. Praha : Portál, 2003. 208 str. ISBN 80-7178-697-7.
- 9) KOUDELKOVÁ, A. *Psychologické otázky delikvence*. 1. vyd. Praha : Victoria Publishing, 1995. 114 str. ISBN 80-7187-022-6.

- 10) KOVÁŘOVÁ, D. Ochranná opatření pro mladistvé. *Právo a rodina*. 2006, roč. 8, č. 8, str. 1 – 5. ISSN 1212-866X.
- 11) KRAUS, B. *Sociální aspekty výchovy*. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 1998. 165 str. ISBN 80-7041-841-9.
- 12) KUČHTA, J, VÁLKOVÁ, H, et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2005. 544 str. ISBN 80-7179-813-4.
- 13) KURIC, J. *Ontogenetická psychologie*. Brno : CERM, 2001. 179 str. ISBN 80-214-1844-3.
- 14) MACEK, P. *Adolescence*. 2. upravené vydání. Praha : Portál, 2003. 144 str. ISBN 80-7178-747-7.
- 15) MAREŠOVÁ, A. Příčiny a podmínky kriminality mládeže. In: *Aktuální poznatky z činnosti služby kriminální policie a vyšetřování na úseku mládeže*. Praha: Policejní akademie ČR, 2007. 82 str. ISBN 978-80-7251-248-5.
- 16) MAREŠOVÁ, A. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. 154 str. ISBN 80-86008-34-7.
- 17) MATĚJČEK, Z. *Dítě a rodina : v psychologickém poradenství*. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 222 str. ISBN 80-04-25236.
- 18) MATOUŠEK, O. *Práce s rizikovou mládeží : projekt LATA a další alternativy věznění..* 1. Praha : Portál, 1996. 87 s. ISBN 80-7178-064-2.

- 19) MATOUŠEK, O, KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. 340 str. ISBN 80-7178-771-X.
- 20) NEŠPOR, L; CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti. : Jak problémům předcházet, jak je rozpoznávat, jak je zvládat*. 5. revidované vyd. Praha : Sportpropag, 2003. 104 str.
- 21) NOVOTNÝ O, ZAPLETAL J., a kol., *Kriminologie*, Praha : ASPI Publishing 2004, 2. přepracované vyd. ISBN 80-7357-026-2.
- 22) PETŘÍKOVÁ, A. *Úvod do ontogenetické psychologie*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005. 82 str. ISBN 80-244-1259-4.
- 23) POLICIE ČR, *Statistické přehledy* [oline]. c2010 [cit.2010-04-25]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-169008.aspx>
- 24) PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR. *Mladiství a děti*. [online]. c 2010, [cit. 2010-04-20]. Dostupné z <https://www.pmscr.cz/mladistvi-a-deti/>
- 25) PLŠKOVÁ, A. Kriminální páchaná dětmi a na dětech. In: *Aktuální poznatky z činnosti služby kriminální policie a vyšetřování na úseku mládeže*. Praha: Policejní akademie ČR, 2007. str. 7 ISBN 978-80-7251-248-5.
- 26) ŠCERBA, F. Sankcionování mladistvých. *Kriminalistika*, 2005, roč. 38, č.2, s. 135-141. ISSN: 1210-9150.
- 27) ŠUBRT, M. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže – podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy. In: *Aktuální poznatky z činnosti služby kriminální policie a vyšetřování na úseku mládeže*. Praha: Policejní akademie ČR, 2007. 82 str. ISBN 978-80-7251-248-5.

- 28) VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2008. 870 str. ISBN 978-80-7367-414-4.
- 29) VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. : dětství a dospívání*. 1. Praha : Karolinum, 2005. 467 str. ISBN 80-246-0956-8.
- 30) VEČERKA, K. a kol. *Mládež v kriminologické perspektivě*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 130 str. ISBN 978-80-7338-079-3.
- 31) VOJTÍK, V, MACHOVÁ, J, BŘICHÁČEK V. *Poruchy vývoje dítěte a mladistvých a jejich projevy v rodině a ve škole : příručka pro pedagogy a rodiče*. Praha : SPN, 1990. 148 str. ISBN 80-04-24650-8.
- 32) VYHNÁLKOVÁ, L. *Trestní odpovědnost dětí a mladistvých : informační materiál preventivního projektu Svět očima dětí : soutěž Ministerstva vnitra*. Praha : Ministerstvo vnitra, 2006. 234 str. ISBN 80-239-7425-4.
- 33) ZÁŠKODNÁ, H. *Psychosociální problémy adolescentů*. 1.vyd. České Budějovice : JU ZSF České Budějovice, 1998. 93 str. ISBN 80-7040-306-3.
- 34) ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. 231 str. ISBN 80-864-73-08-2.
- 35) *Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění.*
- 36) *Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.*
- 37) *Zákon č. 273/2008 Sb., o policii České republiky, v platném znění.*
- 38) *Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě, v platném znění.*

39) *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění.*

40) *Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění.*

41) *Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění.*

42) *Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění.*

43) *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.*

44) *Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.*

45) *Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, v platném znění.*

8. Klíčová slova

Nezletilý mladší 15 let

Nezletilý starší 15 let

Příčiny

Rodina

Trestná činnost

9. Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – Seznam použitých zkratk

Příloha č. 2 – Násilná trestná činnost nezletilých mladších 15 let

Příloha č. 3 – Násilná trestná činnost nezletilých starších 15 let

Příloha č. 4 – Majetková trestná činnost nezletilých mladších 15 let

Příloha č. 5 – Majetková trestná činnost nezletilých starších 15 let

Příloha č. 6 – Mravnostní trestná činnost nezletilých mladších 15 let

Příloha č. 7 – Mravnostní trestná činnost nezletilých starších 15 let

Příloha č. 8 – Trestná činnost klientů kurátorů pro mládež

Příloha č. 9 – Počet evidovaných klientů za rok 2009

Příloha č. 10 – Rodinné zázemí klientů

Příloha č. 1

Seznam použitých zkratek

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

OSŘ – Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

OZ – Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

PMS – Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě

TrZ – Zákon č. 140/ 1961 Sb., trestní zákon

TrZk – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

TŘ – Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

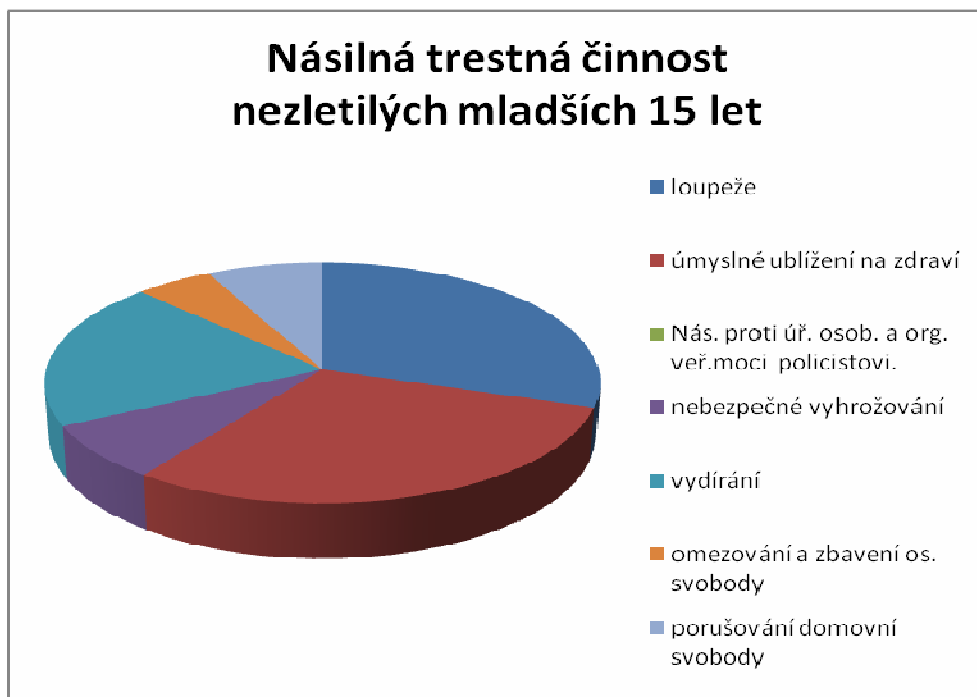
ZOR – Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

ZOPČR – Zákon č. 273/2008 Sb., o policii České republiky

ZSM – Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

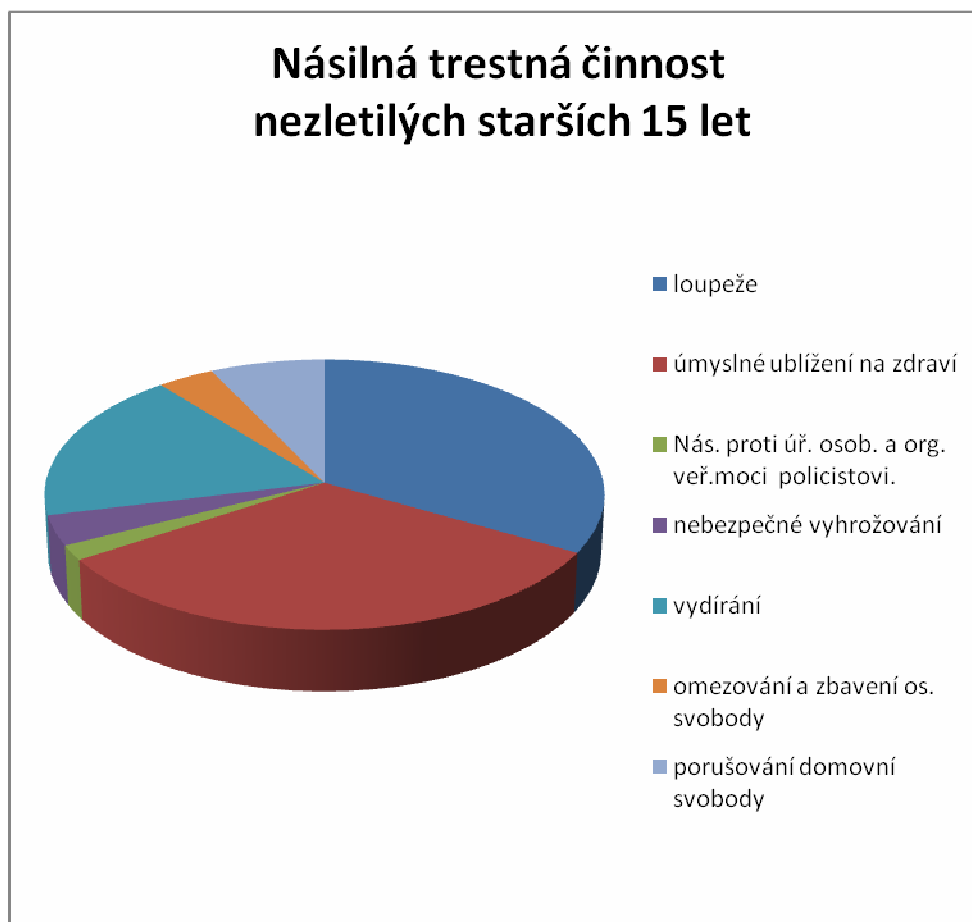
ZvT – Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody

Příloha č. 2

Zdroj: Statistika Policie ČR (23)

Příloha č. 3

Zdroj: Statistiky Policie ČR (23)

Příloha č. 4

Zdroj: Statistiky Policie ČR (23)

Příloha č. 5

Zdroj: Statistiky Policie ČR (23)

Příloha č. 6

Zdroj: Statistiky Policie ČR (23)

Příloha č. 7

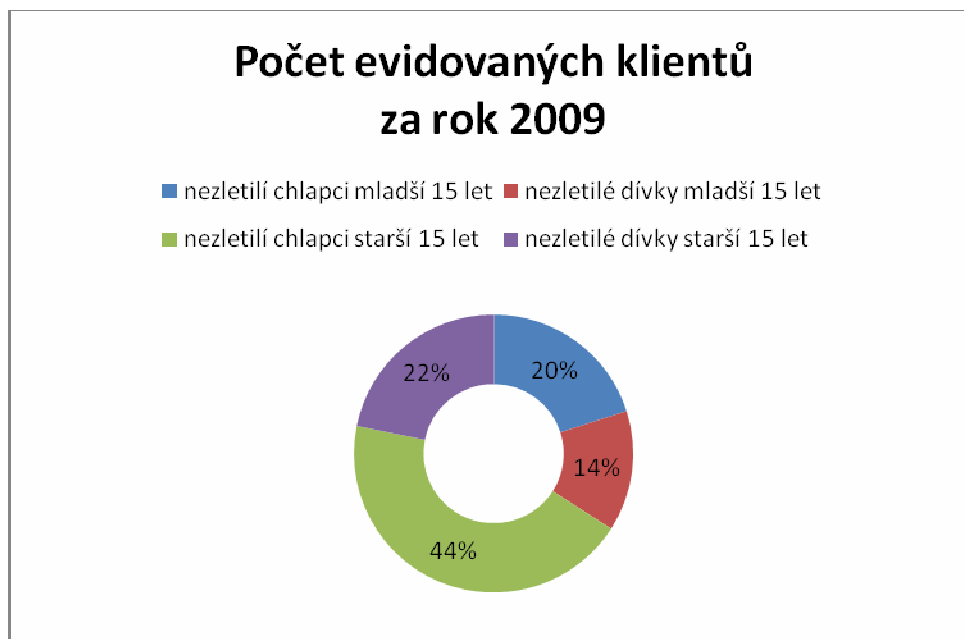
Zdroj: Statistiky Policie ČR (23)

Příloha č. 8

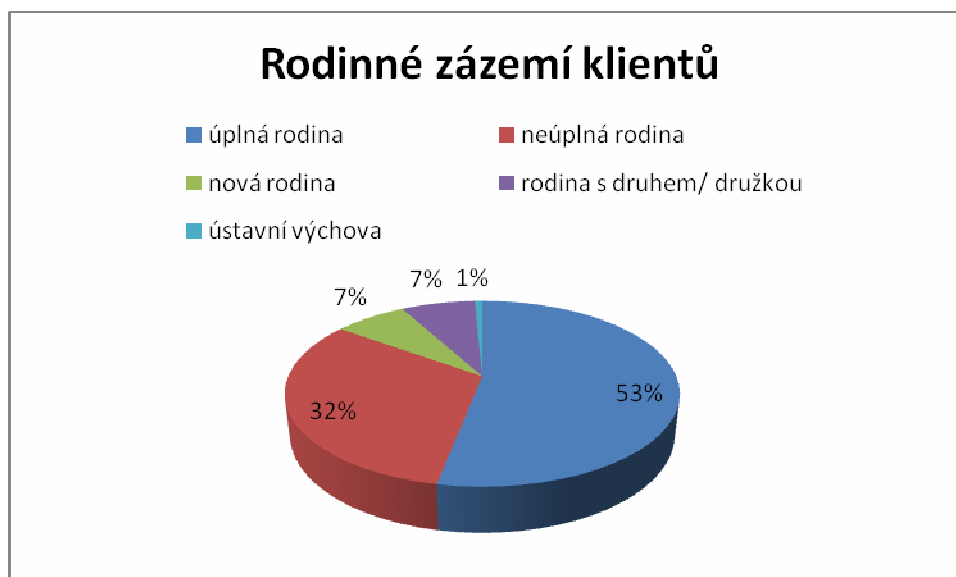
Zdroj: Roční výkaz o výkonu OSPOD za rok 2009

Příloha č. 9

Zdroj: Roční výkaz o výkonu OSPOD za rok 2009

Příloha č. 10

Zdroj: Roční výkaz o výkonu OSPOD za rok 2009